

Oblikujmo svoje delo in delimo svoja sredstva

Pred delavskim praznikom smo.

Vsako leto ob tej priliki povemo nekaj načel, morda kakšno kritično besedo, kakšno spodbudno misel. Morda je tako prav, vendar od načel ne bomo živeli.

Letošnje praznovanje sovпада s 35-letnico osvoboditve in 30-letnico delavskega samoupravljanja.

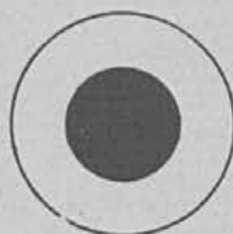
Osvoboditev je hkrati pomenila možnost svobodnega ustvarjanja s svojimi lastnimi močmi, hkrati pa je pomenila tudi temelj nadaljnjemu razvoju samoupravnih odnosov, ki smo jih začeli graditi že med narodnoosvobodilno borbo.

Od tedaj smo v 35. oz. 30. letih napravili ogromen korak naprej, tako v materialnem pogledu, saj smo zgradili ogromno tovarn in drugih objektov, ki se vedno bolj uveljavljajo v svetu. Od leta 1950, ko smo pričeli z uvajanjem delavskega samoupravljanja pa smo pomembno napredovali tudi v odnosih do oblikovanja dela in sodelovanju pri delitvi dohodka, kar je v tem trenutku osnovno načelo našega samoupravnega sistema.

Prav v teh dneh se spominjamo tudi 70-letnice rojstva velikega gospodarstvenika — praktika Borisa Kidriča, ki je v naš jugoslovanski in slovenski razvoj vnesel veliko dinamike. Globoka marksistična misel Edvarda Kardelja, sodobnika in sodelavca Borisa Kidriča je lahko še boljše vzpodbuda, da temeljno misel in interes delavskega razreda povežemo s praktičnim prizadevanjem na delovnih mestih vsak dan, vsak trenutek.

Mislím, da je lahko ta misel dobra osnova za primerno ravnanje v obdobju, ko pripravljamo planske dokumente za prihodnje srednjeročno obdobje, kjer moramo biti predvsem strokovni, realni, hrabri in človeški.

Uredništvo



Hala morda pred dopustom

Zanimalo nas je, kako napreduje gradnja skladiščne hale, zato smo za informacije povprašali komercialnega svetnika Lojzeta Kopača.

ŠGP Primorje je z manjšimi zamudami končala gradnjo montažna dela. Ugodno vreme in s tem dobre cestne povezave so omogočile nemoten dovoz 20-metrskih dvokapnikov, tako da so dela hitro tekla.

Krovska dela, ki jih opravlja zagrebški kooperant ŠGP Primorje, bodo končana predvidoma do konca aprila, če vreme ne bo preveč ponagajalo.

Tehnik iz Skofje Loke pa je že začel z notranjimi deli. Tako končujejo osnovno podlago za tlak, razne priključke in sanitarije. Sledi še zasteklitev in ostala obrtniška dela, tako da bi po planu bila gradbena dela končana konec maja. Junija bo po načrtih TRANSOM in Maribora začel z opremljanjem in če bo šlo vse po sreči lahko računamo, da bomo del skladišča lahko preselili že med dopustom.

Zunanja ureditvena dela naj bi bila potem končana konec junija, saj jih v sedanji fazi ne kaže preveč pospeševati.

Zapisal: N. P.

Za delavski praznik iskreno čestitamo



S prve seje delavskega sveta TOZD Obutev



dogovarjamo se – dogovorili smo se

Izvoljeni novi samoupravni organi

V delavski svet delovne organizacije so bili izvoljeni:

1. Tavčar Anton
2. Justin Jože
3. Križnar Vida
4. Kristan Jernej
5. Kopač Vinko
6. Jereb Kondrad
7. Špeh Magda
8. Erznožnik Ciril
9. Žakelj Miran
10. Oblak Franc
11. Jereb Franc
12. Podlogar Sonja
13. Burjek Stanislav
14. Deak Vlado
15. Pavlikovič Drago
16. Bozovičar Janja
17. Hren Helena

- DSSS
DSSS
DSSS
TOZD Plastika
TOZD Plastika
TOZD Plastika
TOZD Obutev Žiri
TOZD Obutev Žiri
TOZD Obutev Žiri
TOZD Obutev Žiri
TOZD Obutev Žiri
TOZD Prodaja Žiri
TOZD Prodaja Žiri
TOZD Prodaja Žiri
TOZD Obutev Gorenja vas
TOZD Obutev Gorenja vas
TOZD Obutev Gorenja vas

V delavski svet DSSS so bili izvoljeni:

1. Kavčič Miro
2. Bekš Zdenko
3. Dolenc Irma
4. Jereb Anka
5. Demšar Nataša
6. Bogataj Milena
7. Žakelj Pavel
8. Kolenc Anton
9. Ušeničnik Stanko
10. Govekar Anica
11. Žakelj Bojan

- Splošnoorg. sek.
Splošnoorg. sek.
Splošnoorg. sek.
Finančno-račun. sek.
Finančno-račun. sek.
Finančno-račun. sek.
Tehnični sektor
Tehnični sektor
Tehnični sektor
Tehnični sektor
Tehnični sektor

V delavski svet TOZD Obutev Žiri so bili izvoljeni:

1. Prosen Hilda
2. Novak Valentin
3. Čadež Bernarda
4. Žakelj Darka
5. Bašelj Danica
6. Čadež Darinka
7. Poljanšek Branka
8. More Stanko
9. Kopač Milan
10. Burnik Ivan
11. Burnik Alojz
12. Velkavrh Iva
13. Jereb Damijan
14. Čibej Marjan
15. Miklavčič Janez
16. Krapež Ivanka
17. Bizjak Silva

- Prikojevalnica
Prikojevalnica
Šivalnica
Šivalnica
Šivalnica
Šivalnica
Šivalnica
Šekalnica
Šekalnica
Težka montaža
Težka montaža
Lahka montaža
Lahka montaža
Vzdrževalni obrati
Vzdrževalni obrati
Avtopromet
Šivalnica Col
Šivalnica Col



V hali so volili z optimizmom

V delavski svet TOZD Prodaja Žiri so bili izvoljeni:

1. Možina Anton
2. Arhar Janez
3. Kavčič Anton
4. Likar Ivanka
5. Pevec Ivan
6. Jereb Stanislava
7. Tanovič Jagoš
8. Knežević Stanko
9. Tolič Franjo
10. Miškič Ivanka
11. Mandarić Nedeljka

- domača prodaja
ekspedit
izvoz
Velenje
Kranj
Škofja Loka I
Beograd I
Rijeka
Zagreb I
Split
Mostar

V komisijo delavske kontrole DSSS so bili izvoljeni:

1. Dolenc Eva
2. Balantič Vida
3. Kosmač Peter
4. Žakelj Alojz
5. Marovt Franc

- Splošnoorg. sek.
Finančno-račun. sek.
Tehnični sektor
Tehnični sektor
Tehnični sektor

V komisijo delavske kontrole TOZD Obutev Žiri so bili izvoljeni:

1. Kunc Vinko
2. Erznožnik Pavla
3. Pečelin Boris
4. Jereb Milan
5. Vidmar Nevenka
6. Kristan Milan
7. Seljak Janez

- Prikojevalnica
Šivalnica Žiri
Šekalnica
Težka montaža
Šivalnica Col
Lahka Montaža
Avtopromet in vzdrž. obrati

V komisijo delavske kontrole TOZD Plastika Žiri so bili izvoljeni:

1. Vidmar Ciril
2. Nicoletti Pavel
3. Dolenc Pavel
4. Čeferin Anton
5. Fakin Jože

- Proizvodnja plastike
Proizvodnja plastike
Proizvodnja plastike
Orodjarna kov. in nekov. form
Orodjarna kov. in nekov. form

V komisijo delavske kontrole TOZD Obutev Gorenja vas so bili izvoljeni:

1. Cankar Jožefa
2. Prosen Henrik

3. Dolinar Ana
4. Bergant Anica
5. Broder Zvonimira

V komisijo delavske kontrole TOZD Prodaja Žiri so bili izvoljeni:

1. Pečelin Franc
2. Grah Avgust
3. Čolič Ana
4. Kovač Ivan
5. Raca Nevenka

- odprema
Ljubljana IV
Valjevo
Varaždin
Travnik

V disciplinsko komisijo so bili izvoljeni:

1. Mlakar Andrej
2. Dolinar Silvester
3. Pišljak Zdravko
4. Jereb Franc
5. Justin Vencelj
6. Jesenko Franc
7. Uršič Ivan
8. Krajnik Janez
9. Sibinčič Borica

- DSSS
TOZD Obutev Žiri
TOZD Obutev Žiri
TOZD Plastika Žiri
TOZD Obutev Gorenja vas
TOZD Prodaja Žiri
DSSS — predsednik
EGP — zunanji član
PEKS — zunanji član



dogovarjamo se – dogovorili smo se



Kaj menijo člani novoizvoljenih delavskih svetov



Branka POLJANŠEK:

Prvič sem članica delavskega sveta in veliko se bo treba še učiti.

Pri samem delu, oziroma odločanju v delavskem svetu računamo zlasti na moč strokovnih služb, ki naj bi pripravile gradivo tako, da bo vsem dostopno in razumljivo. Ko bomo dobili gradivo, se bomo s sodelavci pogovorili in tudi pri tem bomo marsikaj potrebovali pojasnilo strokovnih služb. Posebno bo to prišlo v poštev pri razreševanju najbolj perečih problemov delavcev in delovne organizacije.

Glede na vsebino razpravljanja na delavskih svetih pa menim, da bi posebno pozornost posvetili problemom na grajevanju po delu.



Bernarda ČADEŽ:

Kot člani delavskega sveta bomo marsikaj morali poznati globlje kot poznamo sedaj. Prav gotovo bomo morali dobro preštudirati gradivo in se sproti dogovarjati in pogovarjati s sodelavci, da bomo lahko zastopali prava stališča.

Mislim, da bi v bodoče veliko pozornosti posvetili odnosom, kar je predpogoj, da bomo dobro delali in dosegli boljše rezultate. Se večjo povezavo in sodelovanje bo treba vzpostaviti med vodilnimi in ostalimi delavci.

V zvezi s samim delovanjem delavskega sveta pa menim,

da se bomo počasi privadili novim dolžnostim in da bo drugič že lažje.

Pa še en predlog imam; seje delavskega sveta naj bi se začele ob 7. uri zjutraj in ne šele ob 9. zjutraj.



Zdenko BEKŠ:

Mislim, da bo poudarek v delu samoupravnih delovnih skupin, kjer se bomo morali marsikaj pomeniti.

Na delavskem svetu bomo pač po svojih najboljših močeh poizkušali razreševati ključne probleme Alpine, posameznih tozdov ali delovne skupnosti. Predpogoj za to pa je primerno gradivo.

O samem načinu dela na delavskem svetu in o naši vlogi smo marsikaj zvedeli že na prvi seji, ko smo obravnavali poslovnik o delu samoupravnih organov. Potrudili se bomo, da se bomo tega čimbolj držali in uspešno zastopali mnenja sodelavcev.

Ivanka Likar iz Velenja:

Odkar sem v Alpini, sem prvič v samoupravnih organih. Ne vidim razloga, zakaj bi bili prodajalci slabši člani delavskega sveta, kot so bili poslovojdje.

Mislim, da tudi ne bo problema glede odhoda na seje.

V zvezi z delovanjem delavskega sveta pa se bo treba sproti pogovarjati in dogovarjati za stališče na podlagi interesov delavcev in sproti reševati posamezne probleme.

Bolj bo treba poudariti odgovornost, ne pa jo prelagati na drugega, saj je vendar vsakdo za svojo odgovornost tudi »plačan«.



Ivanka Likar iz Velenja, Stanko Knežević z Reke in Jagoš Tanović iz Beograda v razgovoru z našimi sodelavci

Jagoš Tanović iz Beograda:

Morda najprej nekaj besed o modelih obutve. V zadnjem času se je zgodilo, da nam ni uspelo vedno napraviti modelov, ki bi jih tržišče sprejelo.

Kar zadeva vlogo članov delavskih svetov pa mislim, da bomo stike lahko vzpostavili,

da bomo s sodelavci oblikovali mnenja in potem sprejemali sklepe, ki bodo pripomogli k boljšim uspehom temeljne organizacije in bodo hkrati tudi v korist delovne organizacije kot celote. To trdim zato, ker smo do sedaj znali sodelovati.



Takole je bilo na volitvah v Gorenji vasi

Ekonomski izrazi

ORGANIZACIJA DELA

— beseda izvira iz grške besede »organon«, kar pomeni orodje. Iz tega izvira tudi beseda organizem in pomeni živo bitje z vsemi deli ali organi, ki sestavljajo celoto. Pomeni tudi delovno skupnost. Da bi taka skupnost lahko pravilno delovala, je treba vse dele harmonično povezovati in koordinirati po času, kraju in na določen

način. Razvojne stopnje organizacije dela v gospodarstvu so obrtniški način proizvodnje, manufakturni in industrijski. Do individualnega načina proizvodnje je organizacije dela temeljila na izkušnjah. Strojni način proizvodnje pa je zahteval znanstveno preučevanje organizacije dela. Pomembne smeri tega preučevanja so: taylorizem, fayolizem in fordizem



dogovarjamo se – dogovorili smo se

TOZD Obutev Žiri

Redna seja DS TOZD Obutev Žiri, dne 2. aprila 1980:

Delavski svet je na 1. redni seji obravnaval: predlog za dodelitev stanovanjskih posojil, problematiko gibanja cen na področju nabave in težave pri uvozu, problematiko skladišča vnetljivih snovi, osnutek družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v občini Skofja Loka, razpis delovnih opravil za delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi in imenovanje razpisne komisije.

Najprej pa so člani DS potrdili poročilo volilne komisije o rezultatih volitev in potrdili mandat novoizvoljenim članom, ki je 2 leti ter izvolili predsednika in namestnika predsednika. Za predsednika je bil izvoljen Valentin Novak, za namestnika pa Branka Poljanšek.

Delavski svet je sprejel naslednje pomembne sklepe:

— v letu 1980 se za stanovanjska posojila iz sredstev sklada skupne porabe — stanovanjski del — za TOZD Obutev Žiri odobri 2.940.000.- din. Znesek se razdeli med prosilce, ki so navedeni v zapisniku.

— Alfonz Zajec je opozoril na probleme v zvezi z gradnjo skladišča vnetljivih snovi, ki ga zaradi pomanjkanja sredstev še ne bomo gradili letos.

Problem, na katerega nas stalno opozarjajo inšpektorji, pa je tako pereč, zato bi bilo nujno potrebno ta sredstva zagotoviti in čimprej začeti z gradnjo.

— Razpišejo se delovna opravila za delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v TOZD Obutev Žiri v sredstvih javnega obveščanja in imenuje razpisna komisija v naslednji sestavi: Marjan Čibej, Marica Jurca, Franc Mlinar, Andrej Nagode, Alojz Burnik

— Odobrijo se dodatna sredstva za izdelavo investicijskega programa za novi proizvodni obrat Alpina v Rovtahu.

— Odobrijo so dodatni stroški za prevoz in razkladanje peči za centralno kurjavo v znesku 20.000.- din

— Imenuje se komisija za ocenitev investicijskega programa v sestavi: Lojze Kopač, Franci Mlinar, Anton Klemenčič.

— Zahtevke za varstvo pravic delavca Vinka Šubica z

dne 7. 3. 1980, zoper sklep disciplinske komisije z dne 14. 2. 1980, se zavrne kot neutemeljen in se potrdi sklep disciplinske komisije.

19. redna seja komisije za delovna razmerja za TOZD Obutev Žiri je bila 21. 3. 1980:

Komisija je obveščena, da je v obratu v Rovtahu že pričelo z delom 10 delavk in sprejme sklep, da se v delovno razmerje sprejme še 6 delavk v začetku aprila. Da bi lahko uvedli drugo izmeno, se pošlje na zdravniški pregled še 16 kandidatke za zaposlitev. Vinko Škvarča se sprejme v delovno razmerje in razporedi za opravljanje nalog vzdrževanje strojev v oddelku — za obrat Rovta. Komisija obravnava prerazporeditve in sicer se Ivan Slabe razporedi na delo vodenje traku, Marjan Praprotnik se razporedi za opravljanje nalog vodenje dela v finižu. Komisija je seznanjena, da zaradi upokojitve preneha z delom v naslednjih dveh mesecih 5 delavcev. Komisija na prošnjo Avto moto društva Žiri izda soglasje za sklenitev dopolnilnega delovnega razmerja naslednjim delavcem: Rudolfu Poljanšku, Janezu Smehu, Ivanu Uršiču, Milanu Oblaku in Cirilu Vidmarju. Komisija sprejme sklep, da se 21 štipendistom Alpine izdajo napotnice za zdravniški pregled, ker bodo v začetku aprila

končali šolanje na ČŠIC Žiri. Simonu Šubicu se odobri izredni plačan dopust dne 21. in 22. marca 1980 za udeležbo na sindikalnem seminarju. Miri Mlinar se odobri izredni

neplačan dopust za dneve, ko opravlja izpite na administrativni šoli. Komisija obravnava sprejem v delovno razmerje delavke za razporeditev na naloge vodenje traku.

TOZD Plastika

17. redna seja DS TOZD Plastike:

DS je obravnaval iste zadeve kot DS TOZD Obutev Žiri, sprejel pa je še naslednji SKLEP: Zahtevku za varstvo pravice Horvat Avgustina se delno ugoti, tako da se ukrepjavni opomin spremeni v opomin.

15. redna seja komisije za delovna razmerja za TOZD Plastika Žiri je bila dne 29. 2. 1980:

Komisija je obravnavala prošnjo za sprejem v delovno razmerje in jo rešila negativno, ker ni prostega mesta. V naslednji točki dnevnega reda je obravnavala prerazporeditve

delavcev in sprejela naslednje sklepe:

Ema Pečelin se razporedi na naloge brizganje peta in napetnikov, Jernej Kristan se razporedi za opravljanje del samostojno brizganje šal, Roman Krvina opravlja naloge izdelovanje PU izdelkov II in III, Branko Jeram se razporedi na naloge izdelovanje orodij II. Prav tako je komisija za delovna razmerja na osnovi določil od 1. do 9. točke člena pravilnika o delitvi sredstev za OD sprejela sklep o razporeditvi delavcev v ustrezne skupine.

TOZD Prodaja

1. redna seja DS TOZD Prodaja 4. aprila 1980:

Za predsednika DS TOZD Prodaja je bil izvoljen Stanko Knežević, za namestnika pa Anton Možina.

V odbor za ljudsko obrambo se imenuje Tomaž Košir, vodja TOZD Prodaje in Anton Možina, namestnik predsednika DS TOZD Prodaje. Potrdi se predlog razpisne

komisije, da se imenuje za opravljanje del in nalog »vodenje prodajalne« ALPINA Beograd I, Maršala Tita 36, tovarišico Milomirko Gnjatović, VKV prodajalko, za mandatno dobo 4 let.

Potrdi se predlog komisije za delitev sredstev sklada skupne porabe za razdelitev stanovanjskih posojil za TOZD Prodajo.



Tudi v tozdu Prodaja novi člani



dogovarjamo se – dogovorili smo se



Predlog DS TOZD Prodaja je, da se imenuje razpisna komisija v sestavi: Adolf Križnar — predsednik, Franjo Tolić — namestnik, Stanislava Jereb, Jagoš Tanović, Nada Govekar.

Da se pristopi k samoupravni- mu sporazumu o razporeditvi, začetku in koncu delovnega časa, prometa blaga na drobno, gostinstvo, turizma ob delovnih in dela prostih dnevih (nedelja in prazniki) in inventurah ter o sodelovanju potrošnikov in delavcev v združenem delu na področju krajevne skupnosti Idrija.

23. redna seja Komisije za delovna razmerja za TOZD Prodaja Žiri je bila dne 26. 4. 1980:

Komisija obravnava prošnje za sprejem v delovno razmerje in sprejme sklep, da se v prodajalni Slavonski Brod I sprejmeta dve delavki za nedoločen čas s pogojem poskusnega dela. Potrjene so premitve prodajalcev ukinjenih lokalov Ljubljana I in Ljubljana III, tako da so sedaj razporejeni v prodajalno Ljubljana IV naslednji prodajalci: Stanislav Flajnik, pomočnik poslovdje, Miro Kastelic in Dominika Bilić. V Ljubljano V so razporejeni prodajalci: Stanislav Tušar, vodenje prodajalne, Avgust Grah, Anton Novak, Jožeta Milek; v prodajalno

Logatec je sporazumno premeščena Ida Tavčar. Na predlog kolektiva prodajalne Zagreb IV se Tomislav Sparavec razporedi na delo prodaja obutve III. V prodajalni Ajdovščina je Janja Fučka opravljala naloge vodenje prodajalne v času bolniške odsotnosti poslovdje. Ocena poskusnega dela Olge Kavčič na delu statistika prodaje ni bila zadovoljiva zato se čimprej prerazporedi na drugo delo. Po končanem poskusnem delu se dve delavki sprejmeta v redno delovno razmerje za nedoločen čas in Marija Alič se razporedi za delo prodaja obutve IV v prodajalni Žiri, Minka Kišmič se razporedi na naloge prodaja obutve III v prodajalni Bihač. Na predlog kolektiva prodajalne Bihač, se Muris Kadič razporedi za delo prodaja obutve II. Simona Jelovčan se po končanem poskusnem delu sprejme v redno delovno razmerje za nedoločen čas v prodajalni Kranjska gora in razporedi od 1. 3. 1980 za opravljanje nalog vodenje prodajalne za čas odsotnosti Katarine Cuznar na porodniškem dopustu. Komisija obravnava odpovedi delovnih razmerij in jih pozitivno reši, prav tako je obveščena o starostni upokojitvi poslovdja prodajalne Beograd I. Janezu Strelu se odobri izredni plačan dopust zaradi udeležbe na sindikalnem seminarju.

nistracija za nedoločen čas, Sonja Abram se razporedi na delovno opravilo 5705 korespondenca za nedoločen čas. Marta Maček se razporedi na delo knjigovodstvo obratov — obrat Rovte za nedoločen čas. Izjavo za prenehanje delovnega razmerja komisija reši pozitivno. O prerazporeditvah delavcev so sprejeti sklepi: Cveta Boško se razporedi na delovno opravilo šivanje vzorcev za nedoločen čas. Zaradi udeležbe na sindikalnem seminarju Miru Kavčiču in Neju Podobniku dne 21. 3. 1980 odobri izredni plačan dopust.

Izredna seja Komisije za delovna razmerja za DSSS je bila dne 4. aprila 1980.

Zaradi odhoda dveh delavk na porodniški dopust v plan-

skem oddelku, je bilo potrebno prerazporediti delavke znotraj oddelka. Ivanka Žakelj, 1734, se razporedi na dela planiranje materiala in delovne sile za določen čas — nadomeščanje delavke Milene Mlakar med porodniškim dopustom, Metka Trček se razporedi na dela razpis plana za določen čas — nadomeščanje delavke Marije Klemenčič med porodniškim dopustom.

Olga Kavčič se razporedi iz TOZD Prodaja Žiri v DSSS za opravljanje nalog administracija za določen čas 10 mesecev s pogojem poskusnega dela 2 meseca. V nabavni službi se Marjan Trček razporedi na dela nabava forniture in pomožnega materiala za določen čas — za čas bolniške odsotnosti Mirka Končana.

Delavski svet delovne organizacije

1. redna seja DS Delovne organizacije dne 4. 4. 1980:

Delavski svet je najprej potrdil poročilo volilne komisije o rezultatih volitev v DS DO in verifikacijo mandata novoizvoljenih delegatov, ki je 2 leti.

Za predsednika je bil imenovan Jože Justin, za namestnika predsednika pa Magda Špeh.

Nato je Marta Mlinar poročala o bolniškem staležu v letu 1979 in po poročilu so člani DS ugotovili, da je porast staleža precej, zato je v zvezi s tem potrebno nekaj ukreniti.

Delavski svet je sprejel tudi sklep, da se OO sindikata Alpine zadolži, da to obravnava in poizkuša analizirati, kaj je vzrok za porast bolniškega staleža, in o tem obvestiti delavski svet.

Vladimir Pivk je obrazložil sklepe 16. redne seje odbora za izobraževanje in DS je sprejel sklep, da se potrdijo v predloženi vsebini.

Dodatno je bil sprejet še sklep, da se organizira idejno-politično izobraževanje naših delegatov in sicer seminar za delegate SIS in za delegate delavskih svetov ter vodje samoupravnih delovnih skupin.

TOZD Obutev Gorenja vas

16. redna seja DS TOZD Obutev Gorenja vas, dne 2. 4. 1980:

Delavski svet je obravnaval iste zadeve kot ostali delavski sveti in sprejel podobne sklepe.

Delovna skupnost skupnih služb

20. redna seja Komisije za delovna razmerja za DSSS je bila dne 21. 3. 1980:

Komisija obravnava prošnje za sklenitev delovnega razmerja in jih v skladu s prostimi mesti reši pozitivno. Iz nabavne službe smo dobili zahtevo po dveh delavcih za razporeditev na dela upravljanje z viličarjem in pomoč pri prevzemu blaga — razkladanje, sortiranje v sprememnem oddelku ter pomoč pri skladiščenju pomožnih materialov. Komisija po razpravi sprejme sklep, da se Franc Šifrar razporedi na dela pomoč pri skladiščenju, proste naloge

upravljanje z viličarjem in pomoč pri prevzemu blaga — razkladanje, sortiranje v sprememnem oddelku pa ostanejo nezasedene.

Olivera Jereb se po končanem poskusnem delu razporedi na delo upravljanje s teleprinterjem in ekonomatom za nedoločen čas. Dragica Gorjup se po končanem poskusnem delu razporedi na delo obračun OD za določen čas za nadomeščanje delavke Metke Pečelin med porodniškim dopustom. Obravnava razporeditev za določen čas, komisija sprejme sklepe: Marinka Jurca se razporedi na delovno opravilo 5266 admi-



Ob konstituiranju delavskega sveta DSSS

EKONOMSKI IZRAZI

ZUNANJETRGOVINSKI REŽIM

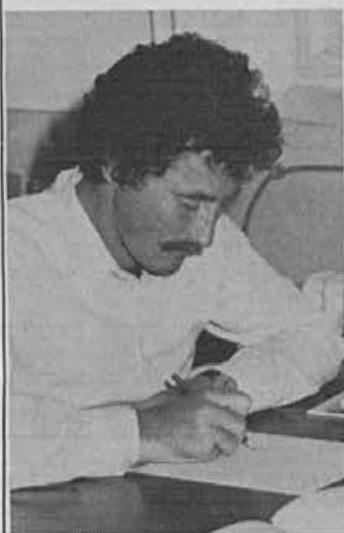
— vrsta ukrepov, s katerimi država ureja mednarodno blagovno menjavo. Kot sredstva, s katerimi država vpliva na zunanjo

trgovino, so najbolj pogosta: carine, omejitve in prepovedi uvoza in izvoza blaga, premije. V zgodovini blagovne proizvodnje poznamo štiri glavne smeri zunanjetrgovinskih režimov: protekcionizem in državni intervencionizem.



dogovarjamo se – dogovorili smo se

Ne zmoremo tako malo



Tone Eniko načrtuje

Priprava planskih dokumentov za srednjeročno obdobje 1981—1985 je sedaj v tisti fazi, ko mora imeti vsak osnovni nosilec planiranja (v našem primeru TOZD), osnutek plana in osnutke samoupravnih sporazumov. Ta naj bi bil že prvi rezultat usklajevanja razvojne politike posameznih nosilcev planiranja, na podlagi do sedaj sprejetih planskih dokumentov (smernice, elementi). To usklajevanje izhaja že iz dejstva, da delavci v temeljni organizaciji načrtujejo skladen razvoj vse družbene reprodukcije. Zato morajo oblikovati plane ne le za razvoj svoje temeljne organizacije, temveč morajo skupno z drugimi delavci planirati razvoj vseh samoupravnih organizacij in skupnosti. Brez dvoma velja to tudi za temeljne organizacije združenega dela v naši delovni organizaciji. Treba je najprej opredeliti cilje, ki jih TOZD uresničujejo skupaj v okviru DO. Tu gre za skupno razvojno politiko, skupno investicijsko usmeritev, nadalje za skupno kadrovske politiko z izobraževanjem, kakor tudi za skupna merila delitve čistega dohodka, osebnih dohodkov itn.

Na drugi strani pa gre za usklajevanje tistih ciljev, ki jih temeljne organizacije

združenega dela uresničujejo skupaj z drugimi samoupravnimi organizacijami izven delovne organizacije, ter za povezovanje na nivoju krajevne skupnosti, občine ali kje drugje. Z gotovostjo lahko trdimo, da je to tisto najtežje in najzahtevnejše v celotni fazi izdelave planskih dokumentov. To delo bi si v mnogočem lahko olajšali s tem, da bi vsak osnovni nosilec planiranja (pri nas torej vsaka TOZD), s tem pa tudi vsi skupaj (delovna organizacija) imeli točno začrtano razvojno politiko. Le na ta način so lahko rezultati v tej fazi planiranja pozitivni.

Ločiti moramo dve stvari. Imamo zakon o družbenem planiranju, ki točno določa postopek pri pripravi oz. izdelavi planskih dokumentov, kakor tudi način sprejemanja teh dokumentov. Na drugi strani pa imamo dejansko stanje v planiranju, zlasti na daljši rok, ki ni nič kaj spodbudno. Tu zamenjujemo ekonomsko logiko, po kateri bi morala strokovnost najprej terjati plan, šele nato naj bi bila to politična akcija. Sami sebi delamo tu medvedjo uslugo.

Ne gre samo za to, imeti plan, treba je imeti plan, ki bo spodbujal k najbolj-šemu delu. Zato je tudi nevzdušno, da bi bilo planiranje enkratna akcija. To je proces, ki traja in je stalen. Načrtovanje dolgoročne politike mora biti stalna naloga tistih, ki so zato zadolženi in hkrati skrb vseh.

Obširni zakon o družbenem planiranju naj nam bo tu le pomagalo, ne pa nujno zlo, zaradi katerega sploh moramo početi vse to. Tudi vizuelno lično izdelani plani ne morejo biti kaj prida koristni. Edina deviza, ki velja, je ta, da moramo predvsem sami vedeti kaj hočemo in zmoremo, ter na tem tudi vztrajamo.

Izkazalo pa se je že, da niti ne zmoremo tako malo — če hočemo.

Tone Eniko

Pravega človeka na pravo mesto

V zadnjem času se vedno pogosteje postavljajo določena vprašanja in tudi kritike okrog uresničevanja kadrovske politike in problema zaposlovanja nasploh. Zato želim s tem sestavkom opozoriti na nekatere probleme, o katerih smo že pisali in nanje tudi že opozarjali. Največkrat se postavlja vprašanje, kako izpolniti načelo »pravega človeka na pravo delovno mesto«. Ob tem se pojavlja toliko negativnih okoliščin in zapletov, da je včasih to načelo nemogoče uresničiti in to še posebno v primeru, ko nekemu preneha delovno razmerje in je nujno takoj nadomestiti odsotnega delavca.

Dejstvo je, da se v tekem primeru mora poiskati ustrezno rešitev, za katero se včasih že vnaprej ve, da ni najboljša, toda ker delo mora teči naprej, se je nujno poslužiti možnosti, ki je trenutno na razpolago. Zato se večkrat slišijo pripombe, da se delavci jemljejo iz proizvodnje za delo v pisarnah. Moram povedati le to, da je osnova dela komisij za delovna razmerja, da se ljudi iz proizvodnje ne jemljejo, še posebno ne kvalificiranih šivalk in kvalificiranih izdelovalcev. Tega načela smo se tudi držali, vendar je vprašanje tistih delavk, ki se na lastne stroške izobražujejo ob delu in so že tik pred koncem šolanja. Sigurno je, da si bodo te delavke iskale možnost zaposlitve na delu, za katerega se izobražujejo, če jim to ne bo uspelo v Alpini, si bodo iskale druge možnosti. Postavljajo se tudi vprašanja, zakaj bolj ne računamo na naše štipendiste. Zavedati se moramo, da morajo štipendisti s srednjo izobrazbo opraviti 6-mesečno pripravniško prakso, šele potem so lahko razporejeni. Največkrat pa se zgodi, da je treba odsotnega delavca nadomestiti sredi leta, kar pa povzroča dodatne težave. V primeru, da je to možno, se naredi notranjo prerazporeditev delavcev v oddelku na zahtevnejša delovna opravila, novega delavca pa na nižje vrednoteno delovno opravilo.

In kakšne so možnosti za izobraževanje?

Naš namen je, da se vsakemu delavcu, ki opravlja delovne naloge in je njegova stopnja izobrazbe nižja kot jo zahteva delovno opravilo, ki ga opravlja, omogoči izobraževanje ob delu. Vendar se za izobraževanje ob delu odločajo le mlajši na manj zahtevnih delovnih nalogah, zato se resnično postavlja vprašanje, kaj z delavci, ki delajo na zahtevnih nalogah pa nimajo ustrezne izobrazbe. Osnutek družbenega

dogovora o uresničevanju kadrovske politike v občini, ki je ravno v tem mesecu v javni razpravi in bo verjetno sprejet v mesecu maju, obvezuje vse podpisnice, da bodo na objavljena, oziroma razpisana delovna opravila sprejemale le delavce, ki izpolnjujejo pogoje. To je za nas težka in zahtevna naloga, sili pa nas k temu, da bomo morali več pozornosti posvetiti izobraževanju, saj bo s tem večini delavcem dana možnost napredovanja.



Osnutek družbenega dogovora govori tudi o zagotavljanju socialne varnosti starejšim delavcem (ženske nad 50 let oz. 30 let delovne dobe in moški nad 55 let oz. 35 let delovne dobe), ki ne morejo več uspešno opravljati del in nalog, na katere so bili razporejeni in sicer tako, da se jim zagotovi enak osebni dohodek, kot so ga imeli pred zaposlitvijo na manj zahtevno delo, predvsem z merili in kriteriji minulega dela.

To določilo se pri nas deloma že izvršuje, saj je možno, da se delavcu na predlog komisije v oddelku izda odločbo za eno skupino višje kot bi mu pripadala po njegovi izobrazbi



dogovarjamo se – dogovorili smo se

in delovnih izkušnjah, če je zaposlen v delovni organizaciji že več kot 30 let. Po tem določilo so pri nas moški in ženske izenačeni.

Zavedamo se, da je to le droben začetni korak k uresničevanju socialne varnosti starejših delavcev. Starostna struktura v proizvodnih oddelkih je precej visoka, poleg tega je delo normirano, kar še bolj utruja vpliva na počutje teh delavcev, za marsikoga je potreben velik napor, da le doseže normo. O tem vprašanju se že razmišlja, vendar bo pri izdelavi konkretnih predlogov še veliko dodatnih problemov.

Posebno vprašanje, ki se je kot bolj pereče pojavilo že v začetku tega leta so invalidske ocenitve. V letošnjem letu je bilo invalidskih ocenitev šest, od tega 2 invalidski upokojitvi, v postopku pred ocenitvijo pa je še 7 delavcev. V glavnem je v vseh teh primerih potrebno iskati ustrezno delovno opravilo, kjer bi bil delavec še sposoben opravljati določene naloge glede na njegovo zdravstveno stanje. Tu pridejo v poštev predvsem

lažje delovne naloge, ki niso normirane. Ob tem pa se pojavi problem, ker je ustrezno delovno opravilo zelo težko najti, saj so na taka delovna opravila v glavnem že razporejeni invalidi. Nekatere večje delovne organizacije rešujejo ta problem s posebno invalidsko delavnico, kamor razporejajo tudi ženske v času nosečnosti in delavce s slabšim zdravstvenim stanjem. Toda ta možnost pri nas zaenkrat še ne pride v poštev, ker v celoti pogledano, do sedaj le nismo še imeli tako veliko število invalidov, saj jih je bilo po stanju 31. marca 1980 v Žireh 20 in 2 v prodajalnah. Pri iskanju ustreznega delovnega mesta moramo biti v tesni povezavi s Skupnostjo invalidskega in pokojninskega zavarovanja in kljub prizadevanju nam vedno popolnoma ustreznega delovnega mesta ne uspe najti. V vsakem primeru pa se trudimo, da bi našli ustrezno mesto, seveda tudi s pomočjo razumevanja prizadetega delavca - invalida.

Marta MLINAR

Dogodki na sejmu so pokazali, da slaba prodaja v tekoči sezoni ne more ostati brez posledic. Obisk sejma je bil slabši kot prejšnje leto. Razstavni prostori so bili marsikje večinoma prazni. Po splošnih ocenah je prišlo na sejem z vzhodne obale ZDA samo 1/4 kupcev. Ravno na tem področju je bila prodaja najslabša in odločili so se, da bodo (kar sploh bodo) naročili na področnih sejmih.

Če je doslej veljalo, da se ameriški sejmi razlikujejo od evropskih po tem, da Američanom gre za funkcionalnost z razliko od evropskega baha-vega razkazovanja —potem je potrebno omeniti, da je spričo velikega števila proizvajalcev iz Evrope tudi sejem v Las Vegasu dobil povsem »evropski« videz.

Pomembna značilnost sejma je bila, da je Alpina ime v ZDA dokončno dobilo svoje domovinsko pravico. Naš razstavni prostor je bil dobro obiskan, na »standu« je bilo ves čas živahno (marsikateri »stand« je sameval popolnoma prazen!) Kupci so se prvič zanimali in naročali Alpinin program, to je celo kolekcijo in ne le del (par čevljev).

Glede na to, da smo se v Alpini Žiri odločili za prodor na ameriški trg pod imenom Alpina, je bilo dogovorjeno, da bo Alpina Žiri za dogovorjen in dokumentiran program reklamnega nastopanja na ameriškem trgu prispevala 50 % (iz provizije, ki smo jo po pogodbi dolžni našemu agentu v ZDA za blago, ki gre pod drugimi imeni).

Reklamno okolje lani ocenjujem kot izredno uspešno.

Vse leto smo bili vidno prisotni v vseh najpomembnejših publikacijah (za grosiste in končne kupce). Zelo močno smo učinkovali z novim »štandom« na sejmu v Las Vegasu. Kupci so vidno izražali presenečenje nad hitrim napredkom marke Alpina.

Menim, da so to pravilno naložena sredstva in da se bodo s tem, ko se bo Alpina ime dokončno prebilo na ameriškem trgu, mnogokratno povrnila.

Zanimive so nekatere ugotovitve, do katerih sem prišel, ko smo se bolj nevezano pogovarjali o ekonomski propagandi. Gledanja na propagando so tam in sploh na zahodu drugačna kot pri nas. Zato bi kazalo, da mi že v Žireh ločujemo akcijo, s katerimi bomo propagirali Alpino doma in na tujem (ZDA, Japonska, Evropa).

Pomembno je tudi, da so vse odločitve glede propagande za naslednjo sezono sprejete najkasneje do obiska ameriških kupcev v Žireh v mesecu juniju tekečega leta.

Vse dosedanje lahko strnem v naslednje ugotovitve:

Alpina je na ameriškem trgu zimskošportne obutve **dobro zasidrana**. Dokončno si je priborila **domovinsko pravico** poleg tujih imen tudi s svojim imenom.

Neugodna **ekonomsko-politična situacija** in izredno **slaba zima** na zahodu sta katastrofalno vplivali na **rezultate prodaje** v pretekli sezoni.

V perspektivi vidim, da se bomo v ZDA pojavljali še bolj pod imenom Alpina.

Martin Kopač

Kako nam kaže v Ameriki

Odkar je Alpina močnejše prisotna na tržišču ZDA, je zaradi sprejemanja važnih odločitev nujno potrebno, da se sproti seznanjamo z dogajanjem v ZDA.

Razmere v ZDA označujejo trenutno v glavnem tri stvari: poslabšana ekonomska situacija, predvolilne aktivnosti, zunanje-politična napetost, zlasti v zvezi z Iranom in Afganistanom.

Čutiti je tudi visoko inflacijo, ki je dosegla stopnjo 18 %. Stanje na trgu zimskošportne obutve karakterizira naslednje: — prodajalci na debelo še bolj pa na drobno razpolagajo ob koncu sezone s približno 60 % zaloga.

— stanje dolgov (na odprtih računih) je 70—80 milijonov dolarjev, kar je dvakrat več kot leta 1979,

— najbolj se je poslabšal položaj pri prodaji smučk, alpskih smučarskih čevljev še najmanj neugodna je prodaja tekaških smučarskih čevljev.

— struktura glavnih ponudnikov smučarske obutve je nespremenjena. Tako pri alpskih vodi še naprej Nordica s 500.000 pari, pred Hansenom 200.000, Reichle 200.000 in vsemi ostalimi ca. 200.000 pari. Pri tekaških vodi Alpina (skupaj) 200.000, Trak 200.000, Alpha 70.000, Daljni vzhod

100.000, ostali pa prodajo skupaj 130.000 parov,

— cene so v primerjavi s planskim letom višje za 20 do 30 %. To so napravili v glavnem vsi ponudniki. Tako smo za našo kvaliteto še nadalje konkurenčni vsem, — razen Kanadčanom, ki so zelo pojačali lastno produkcijo tekaških čevljev in z marko Estric in Vilom zelo napadalno naskočili tudi ameriško tržišče.

— splošna ocena je, da v letu 1980 nihče ne bo dosegel obsega prodaje v letu 1979. Napredek v naslednjem letu bo odvisen od zime in ekonomske političnega položaja v ZDA.

Kako je bilo na sejmu v Las Vegasu

Površina, namenjena za sejem v Las Vegasu je bila večja kot leto poprej, število razstavljalcev prav tako večje, pričakovali so tudi večji obisk kupcev.



Vreme je bilo graditeljem res naklonjeno



Kako ustvarjamo

Podplatna modelirnica vedno pomembnejša

Podplatna modelirnica je bila ustanovljena leta 1973, prvi prototip pa so izdelali aprila 1974 za Borac Travnik.

Sedaj so tu zaposleni štirje strokovnjaki, ki so s svojim delom temelj proizvodnje iz plastičnih mas.

Kaj smo izvedeli?

»Prvi prototip pod nazivom SABA smo res izdelali leta



Janko Demšar, vodja podplatne modelirnice

1974. Tedaj smo delali predvsem z usnjem«, pripoveduje vodja podplatne modelirnice Janez Demšar. »Razvijali smo se v smeri oblikovanja takih prototipov, ki so bili osnova za izdelavo form. Pravega strokovnega znanja nismo imeli, prav tako nobenih izkušenj. Pa tudi literature ni bilo in je na tem področju še vedno ni.

Šele kasneje smo v Bergamu spoznali nekaj osnov za delo, vendar se je bilo treba učiti vedno sproti. Izkušnje so bile pogosto zelo bridke.«

V razvoju podplatne modelirnice je bil dosežen velik napredek zlasti tedaj, ko so prešli na izdelavo prototipov iz lesa, še bolj pa so lahko svoje delo izpopolnili, ko so za surovino začeli uporabljati tudi gumo. Prototipe izdelujejo predvsem iz bukovine ali sambe.

Prva sta v podplatni modelirnici začela z delom Janez Demšar in Albin Šifrar, kasneje so se pridružili še drugi: sedaj so štirje, tu so še Oton Žakelj in Janez Sedej.

»Delo je izredno natančno in muditi se ne sme nikdar«, pri-trdijo, ljudi za to delo ni lahko dobiti, saj morajo poznati čevljarstvo stroko, imeti za estetik, oblikovanje in veliko, veliko potrpežljivosti.

Zelo dobro in veliko sodelujemo z orodjarji in menimo, da bi v tej smeri morali sodelovati še bolj. Tudi brez gradirnice ne bi mogli napraviti ničesar, ker potrebujemo pri svojem delu šablone.«

Problem delavcev podplatne modelirnice je pogosto v tem, da jim pravzaprav nihče ne posreduje dovolj idej za delo, roki so običajno kratki, tako da je večsih treba delati cele dneve. Tudi pogoji dela niso najboljši. Čeprav so si v šestih letih pridobili kar precej uporabnih strojev in naprav ter

orodja, je še vedno mnogo novih zahtev, ki jih je treba zadostiti. V tem primeru je seveda iznajdljivost tista, ki rešuje položaj.

Tudi prahu je preveč in v bodoče bo potrebno poskrbeti za primerno odsesavanje, da bodo vsaj delovne razmere omogočile normalno ustvarjanje na področju, ki lahko ob primerni odločitvi in nadaljnjih načrtih prinese tovarni prav lep dohodek.

Po razgovoru zapisal:
Nejko PODOBNIK

Kaj če se narava poigra z vremenom

Prav gotovo to vpliva tudi na gospodarstvo, še posebno pomembno pa je to za tiste, ki so s svojim poslovanjem vezani prav na vremenske prilike. Tako je bilo tudi letos v svetu, na tržiščih, kjer prodajamo našo športno obutev. Medtem, ko doma smatramo, da je (bila) zima normalna, v Srednji Evropi (Alpe) zelo bogata s snegom in soncem — idealna, pa Amerika (posebno Zahod), Kanada in Japonska ne pomnijo tako slabe zime, kot je bila letošnja.

Združenje uvoznikov športne opreme Japonske nam je v ilustracijo razmer poslalo sledeč dopis:

Kot veste je bila prodaja smučarskih artiklov v svetu hudo oškodovana zaradi neverjetno tople zime in japonski

trg se je boril za majhno prodajo zaradi neprimernih vremenskih pogojev skozi vso sezono. Da bi lažje razumeli položaj, vam sporočamo naslednje:

Vremenske razmere v zimskem času na Japonskem:

Povprečna temperatura v Tokiu v oktobru je bila 19,6°C, v novembru 14,3, v decembru 10,1, v januarju ni padlo nič snega, le dež in to celo na Hokaidu v Sapporu. Take zime statistika ne pomni od leta 1892.

Slaba prodaja smučarske opreme na Japonskem:

Zaradi tako tople zime je bila prodaja domače in uvožene opreme zelo slaba in ob inventurah so imeli po trgovinah velike zaloge. V drugi polovici januarja je začelo snežiti in prodaja je zasilno stekla, toda neverjetno je, da bi dosegla normalno stopnjo, kot prejšnja leta, zato se bojimo, da bomo imeli opravka z največjimi zalogami doslej.

Projekt prodaje za sezono 1980/81:

Kar zadeva smučarsko opremo je verjetno, da bodo cene poskočile zaradi devalvacije jena in zaradi povišanja stroškov tovarnine, tako da bo to ohladilo zanimanje potrošnikov.

Seveda bomo storili vse, kar je v naših močeh, da bi povečali prodajo, čeprav je položaj neugoden. Računamo pa tudi na vaše razumevanje in polno podporo pri premagovanju težav, s katerimi se soočamo in tako upamo na boljše čase pri prodaji zimskošportnih artiklov v tesni povezavi z vami.

Iz japonskih virov pripravil
Tone Kavčič

Ekonomski izrazi

AMORTIZACIJA

— zmanjšanje vrednosti osnovnih sredstev ali odpisovanje. Osnovna sredstva v proizvodnji postopoma zmanjšujejo svojo vrednost, kar je odvisno od tega, koliko so se iztrošila. Iztrošeno vrednost osnovnih sredstev vkalkuliramo v ceno proizvoda in jo dobimo ob realizaciji izdelkov povrnjeno. S tem denarjem oblikujemo amortizacijski sklad, ki rabi za obnavljanje iztrošenih osnovnih sredstev.

Minimalna amortizacija — z zakonom predpisano, da bi se ohranila reprodukcijska raven. Ta del amortizacije se pokriva iz prihodka. Če se delavci v določeni TOZD odločajo za višjo amortizacijo od minimalne, se razlika med dejansko in minimalno amortizacijo pokriva iz dohodka in ni osnova za obračunavanje davka.

Kalkulativna amortizacija — vrednost amortizacije, ki jo vračunamo med poslovnim letom na proizvod.

Knjigovodski in kalkulativni odpis osnovnih sredstev — odpis ob koncu poslovnega leta, ko se zmanjša vrednost osnovnih sredstev. Obstajata dva osnovna načina obračunavanja amortizacije: fizični in moralni ali ekonomski.

Fizična amortizacija — izguba vrednosti osnovnih sredstev v višini fizične obrabe uporabne vrednosti osnovnih sredstev in ob predpostavki normalne obremenitve. Če velja za kak stroj npr. desetletna življenjska doba, znaša njegova fizična amortizacija 10% vrednosti tega stroja.

Moralna ali ekonomska amortizacija — letna izguba vrednosti osnovnih sredstev, ki poleg fizične obrabe upošteva še morebitno znižanje vrednosti zaradi tehnične zastarelosti. Temelji torej na oceni eko-

nomskega in ne samo fizičnega trajanja osnovnih sredstev. Stroju z desetletno fizično življenjsko dobo bi prisodili npr. petletno moralno ali ekonomsko dobo in mu obračunali letno 20% amortizacijsko stopnjo.

MATERIALNI STROŠKI

— izdatki za porabljene predmete dela, tekoče investicijsko vzdrževanje, razne storitve, ki so potrebne za normalen potek dejavnosti, potrebe varstva pri delu in varstva delovnega okolja, potrebe strokovnega izobraževanja in znanstveno raziskovalnega dela ter za druge sprotne potrebe materialne proizvodnje. Med materialne stroške se ne štejejo izdatki za osebne dohodke in skupno porabo niti izdatki za investicije in rezerve niti prispevki, davki in druge davščine, razen izdatki za prometni davek, carine in carinske davščine.



dogovarjamo se – dogovorili smo se



Največ pozornosti pomlajevanju

Osnovna organizacija Zveze komunistov TOZD Prodaja je sestavljena iz članov, ki delajo v Žireh, s terena pa so vključeni samo člani ZK iz Slovenije. Vsi ostali člani ZKS v TOZD Prodaja — torej delavci v MPM — delujejo v svojih osnovnih organizacijah



Rado Kavčič, organizator prodaje

široj Jugoslavije. Z njimi moramo v prihodnje vzpostaviti boljše stike kot pa smo jih imeli do sedaj. Reševanje problemov, ki izvirajo iz okolja, sredine kjer delamo. Pri tem seveda ne ostajamo v okviru TOZD-a, ampak nas enako zanima problematika celotne OZD.

Razgibano gospodarsko in družbeno življenje ter skrb za razvoj socialističnih samoupravnih odnosov postavljajo pred nas nenehno nova vprašanja, nove naloge, ki jih je potrebno razrešiti.

problemov je vsekakor dejaven in ustvarjalen, priznati pa moramo, da se stvari marsikdaj lotevamo prepočasi in premalo energično. Gospodarska stvarnost, v kateri živimo je dovolj velik razlog, da svojo aktivnost še povečamo in da postavljene naloge rešujemo z vso odgovornostjo. Izvajanje stabilizacijskih ukrepov je in mora biti tudi naprej naša vsakodnevna skrb, verjetno pa je dozorel čas, ko se bomo morali z ustvarjalno kritiko in konkretnimi predlogi dotakniti tudi naše poslovne politike, planov, srednjeročnih in dolgoročnih proizvodnih usmeritev in še česa.

Zavedajoč se, da je poleg same aktivnosti in samoiniciativnosti — ki pa jo je še vedno premalo — temeljni pogoj za naše uspešno delo dobra idejnopolična usposobljenost, skrbimo tudi za izobraževanje naših članov. Tako je eden pred kratkim obiskoval politično šolo ZK v občini, drugi pa še obiskuje dopisno šolo marksizma. Le idejnopolično usposobljeni bomo lahko povezovali marksistično teorijo s samoupravno prakso in dejansko postali akcijska in gibalna sila v sredini, kjer delamo.

Največ pozornosti pa bomo v bodoče morali posvetiti pomlajevanju naših vrst. V preteklem in polpreteklem obdobju se je v zvezi s tem naredilo zelo malo ali pa nič. Vse OO ZK potrebujejo predvsem ljudi, ki so pripravljeni zares delati.

Prvi kandidati so evidentirani.

Rado KAVČIČ

Sindikat še širše

29. marca je zasedala konferenca osnovnih organizacij sindikata Alpine. Med drugim so sprejeli naslednje usmeritve za delo sindikalne organizacije in konference osnovnih organizacij sindikata v Alpini v prihodnjem mandatnem obdobju.

Razumljivo je, da izhajamo iz sklepov 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije kot izhodišč za kompletno delovanje v osnovnih organizacijah.

To se je pokazalo že na občnih zbiorih, ki smo jih opravili že decembra in na katerih so bila izpostavljena nekatera vprašanja, ki so tako tudi osnovna zadolžitve vseh nas članov zveze sindikata v vseh osnovnih organizacijah.

Že občni zbori so pokazali, da se bo sindikalna organi-

zacija morala res usmeriti v oblikovanje osnovnih življenjskih in delovnih razmer delavcev v TOZD in DSSS.

Med drugim je bilo izredno poudarjeno planiranje. Smo v fazi priprav planskih dokumentov in zato velja posvetiti še posebno pozornost, oziroma neposredno vključitev sindikata v vsa dogajanja okrog priprav planskih dokumentov za naslednje srednjeročno obdobje.

Pri tem je v naši delovni organizaciji predmet poslovanja, ki naj bi dajal primeren dohodek in seveda osebni dohodek — v prvem planu. Usmeritve so sicer že nekoliko jasnejše, vendar bomo morali člani sindikata predlagati spremembe in hitrejša ukrepanja mnogo bolj odločno kot dosedaj. Osnova za odločitve bo seveda morala izhajati predvsem iz ekonomskih kazalcev.

Posebno poglavje je seveda stabilizacijsko ravnanje. Pri načrtih v zvezi s tem smo na žalost sodelovali premalo. Ne gre pa za kampanjsko akcijo, zato je za organizacijo stabilizacijskega ravnanja na vseh področjih seveda v naslednjih letih še čas. To pa seveda pomeni, da moramo začeti z akcijo z današnjim dnevom.

Splošne ugotovitve o nekih varčevalnih ukrepih in načelne trditve s čim vse bi bilo možno doseči boljše gospodarske rezultate seveda pri tem ne veljajo. Prav v vsaki delovni sredini bi se morali dogovoriti predvsem naslednje: kaj delati, da bo najbolj donosno; kako delati, da bomo najbolj produktivni in kdo je najbolj usposobljen, da neko delo učinkovito opravlja.

Za nami so volitve v samoupravne organe.

Letos bomo prvič mandat delegata v delavskem svetu vezali na mandat vodje (oziroma predsednika) samoupravne delovne skupine. To pomeni, da bo resnično vsak delegat imel tudi svojo delegatsko osnovo, kjer bo s sodelavci oblikoval mnenja in stališča v zvezi s predlaganimi sklepi samoupravnih organov. Pri uresnitvi tega načela ima sindikalna organizacija prav gotovo najpomembnejšo vlogo.

Če se ozremo na delo same konference osnovnih organizacij sindikata v Alpini, naj bi še naprej bila usklajevala med delom in akcijami osnovnih organizacij sindikata in njihovimi izvršnimi odbori. V dosednji praksi se je pokazalo, da so bile mnogokdaj možne tudi skupne dejavnosti prav zaradi razmeroma dobre koordinacije konference. Lahko trdimo celo, da je bila ta vloga preveč poudarjena, saj so izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata prevečkrat svoje interne naloge prevzeli na konferenco. Prav gotovo so bili za to tudi nekateri objektivni vzroki, kot na primer delo članov izvršnih odborov na normi, po drugi strani pa je temu botrovala tudi premajhna usposobljenost.

Po občnih zbiorih je večina osnovnih organizacij sestavila operativne plane za krajša obdobja, hkrati pa so si člani izvršnih odborov podelili naloge po področjih.

Na ravni konference naj bi veljalo načelo, da bi tovariši, ki so po posameznih izvršnih odborih zadolženi za določena področja tvorili posebne komisije, ki bi usklajevale dejavnost na ravni delovne organizacije. Te bi bile na primer: za planiranje, nagrajevanje, kadrovanje, kulturo, za rekreacijo itd.

Isto bo potrebno napraviti še v okviru izvršnega odbora konference, kajti izredno razširjena vloga sindikata v zadnjih letih terja izredno delitev dela in smotno medsebojno organiziranje.

Nova vodstva z razširjenimi načrti bodo morala biti za svoje delo tudi primerno usposobljena. Ena izmed prvih nalog konference in izvršnega odbora bo zato organiziranje primernih oblik usposabljanja vodstev sindikalnih organizacij in konference. Predvidevamo, da bi to organizirali hkrati z usposabljanjem vodij samoupravnih delovnih skupin.

Sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi bomo morali v prihodnje po eni strani še bolj razširiti, po drugi strani pa skrajno racionalizirati, da bomo zapravili čim manj časa, ob tem pa ostali učinkovitejši.

Konferenca OO zveze sindikatov v Alpini ima še posebno vlogo tudi v samem kraju, saj smo nosilci koordinacije med ostalimi osnovnimi organizacijami. Prav je, da kot največja delovna organizacija to tudi delamo, vendar bomo morali poskrbeti, da bodo vloge bolj enakomerno podeljene.

V nadaljevanju so se delegati dogovorili, da bodo veliko pozornost posvetili medsebojnemu sodelovanju med tozdi, razširili informiranje in se še bolj vključevali tudi v delovanje v krajevni skupnosti.

Sindikalna organizacija





razgovor za urednikovo mizo — razgovor

V razgovoru za **UREDNIKOVO MIZO** so sodelovali: Jože Justin, predsednik DS DO, Tone Kolenc, predsednik DS DSSS in Valentin Novak, predsednik DS TOZD Obutev Žiri. Razgovor je vodil Nejko Podobnik, zapiske je pripravila Anuška Kavčič, fotografije pa Brigita Grošelj.

1. Kaj razmišljate ob prevzemu odgovornosti predsednika delavskega sveta?

Valentin NOVAK:

S tem, ko sem prevzel to funkcijo, si želim, da bi vsi izvoljeni delegati dobro delali in sodelovali med seboj in tako čimveč doprinesli k stabilizaciji, kar je trenutno naša najvažnejša naloga.

Za reševanje določenih problemov mislim, da je najvažnejše, da smo o njih dobro seznanjeni, da bomo gradivo dobili pravočasno, da so bomo o nastalih problemih lahko pred sejo pogovorili in zavzeli določeno stališče.

Anton KOLENC:

Res je, da je ob prevzemu odgovornosti predsednika

litetno razpravljajo in sprejmejo dobre sklepe.

Mislim, da bi delavcem v skupnih službah, ko sprejemajo oz. ko prihajajo na določena delovna opravila, bilo potrebno postaviti prav tako vprašanje.

V tem mandatnem obdobju, ko smo tudi v času stabilizacije menim, da je še posebno pomembno, da bodo strokovne službe pripravile kvalitetno gradivo, predvsem pa ne preobširno ter da bo gradivo vsebovalo vse stvari, ki so pomembne pri odločanju. Le tako bomo lahko probleme, ki jih v tem obdobju prav gotovo ne bo manjkalo, uspešno reševali.

Dostikrat se dogaja tudi to, da delamo drugače kot imamo zapisano v naših pravilnikih, ki smo jih sprejeli, to pa se nam velikokrat tudi maščuje.

Če gledamo DO kot celoto, ne morem govoriti samo v okviru naše delovne skupnosti skupnih služb, ker smo premajhni, da bi o nekaterih stvareh lahko samostojneje odločali, ker gre tu za ogromno povezav, tako med službami kot tozdi.

Vemo, da se napake stalno pojavljajo, vendar se vse prevečkrat držimo pregovora, ki pravi »kdor dela, greši« in ko odkrijemo neko napako, vedno iščemo samo krivca, kako pa bi odpravili napako, pa nas ponavadi ne zanima. Odgovornosti si skoraj ne moremo več zamisliti, ker nihče noče odgovarjati za nobeno stvar. Prav take stvari bi nujno morali reševati na delavskih svetih in se posvetovati s tistimi, ki so s problemom seznanjeni in tudi za zadeve odgovarjajo.

Nujno pa bi bilo potrebno predhodno sklicati sestanek samoupravne skupine, na katerega bi poklicali tudi predlagatelja, ki bi nam zadeve pojasnil v kratkih besedah. Tako bi bilo odločanje na delavskih svetih precej lažje.

Jože JUSTIN:

Kot predsednik delavskega sveta delovne organizacije se zavedam, da je naša osnovna dolžnost usklajevanje različnih interesov delavcev temeljnih organizacij.

Delavski svet delovne organizacije torej nima najpomembnejše vloge pri sprejemanju nekih odločitev, ker o stvareh, ki zadevajo delavce v tozdi, sklepajo delavski sveti temeljnih organizacij, mi pa bomo morali biti s temi sklepi seznanjeni, da bomo pri usklajevanju lahko zavzeli pravilno stališče.



Tu bo še posebno pomembna povezava med tozdi in DO, tudi informacije oz. gradivo bo potrebno predhodno preštudirati, da so bomo lažje odločali.

V tem času, ko se sprejema srednjeročni plan, je vloga delegatov tozdv v delavskem svetu delovne organizacije še toliko večja, da se ti interesi res uskladijo.

2. Kaj predlagate v smislu zadostne usposobitve delegatov delavskega sveta za dela in organizacijo samoupravne dejavnosti v tozdu oz. DO?

Jože JUSTIN:

Za tako funkcijo mislim, da bomo morali precej sodelovati s strokovnimi službami, da bomo bolje informirani kot smo bili do sedaj in tako tudi malo bolje usposobljeni. Mislim, da nam bo tu potrebno pomagati s tem, da bi organizirali seminarje za predsednike in tudi delegate delavskih svetov, ker menim, da smo s samim delom in organizacijo razprave še premalo seznanjeni. Res pa je, da smo dostikrat tudi nekoliko premalo zainteresirani za to delo in gledamo še samo na svoje interese.

Anton KOLENC:

Mislim, da vloga predsednika delavskega sveta v delavskem svetu ni nič večja kot je vloga nekega drugega delegata. Vsi imamo enako nalogo in vpliv pri sprejemanju neke odločitve.

Tu imajo pomembno vlogo tudi pripravljalci gradiv, torej strokovne službe in če je gradivo dobro pripravljeno, torej pravočasno in razumljivo, potem menim, da ni bojazni, da delavec samoupravlja ne bi mogel opravljati funkcije delegata v delavskem svetu.

Vsekakor pa se strinjam, da je treba organizirati funkcionalno izobraževanje za delegate, torej posebne seminarje, na katerih bi se seznanili z našim delom.



Predvsem bomo morali biti bolj enotni in enotno nastopati pri reševanju nastalih problemov.

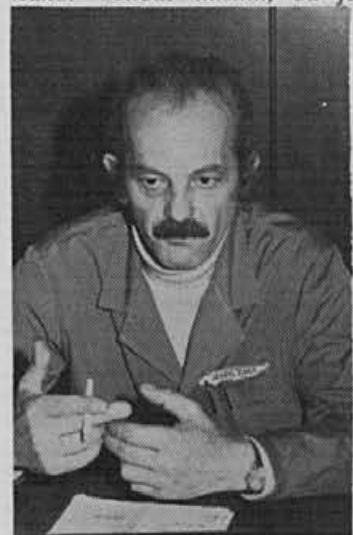
Mislim, da bi morali imeti enaka merila tako do proizvodnje, kot tudi do skupnih služb. Na primer v proizvodnji zaostajamo norme, tako so ljudje prisiljeni še več delati. Mislim pa, da bi morali tudi v skupnih službah nekaj narediti na račun stabilizacije in nas tudi seznaniti z ukrepi in rezultati.

Predvsem bo potrebno v proizvodnji doseči boljše nagrajevanje, kajti če bo šlo tako naprej, nihče več ne bo hotel delati v proizvodnji.

V zvezi s tem velja omeniti še nekaj. V proizvodnji — točneje v našem oddelku — so v glavnem sami starejši delavci, ki imajo poleg osnovne plače še vse možne dodatke. Tu moramo pomisliti na to, kakšen osebni dohodek bo imel mladi delavec, ki bo za njimi prevzel to delo, pa ne bo imel teh dodatkov? In če osebni dohodek starejšega delavca primerjamo na primer z osebnimi dohodkom mladega delavca, ki se je zaposlil v naši prodajalni, v času ko je bil dober promet, bomo lahko takoj ugotovili, zakaj v proizvodnjo ni mladih, ki se raje izučujejo za bolj donosne poklice.

delavskega sveta delovne skupnosti skupnih služb precej pomembno razmišljati o teh stvareh.

Mislim, da je biti dober upravljaec in delavec zelo težko. Vendar mislim, da je



veliko stvari, ki so jih reševali že prejšnji delavski sveti, le formalnega značaja (sprejemanje raznih pravilnikov in podobno). Tu mislim, da ne bo večjih problemov.

Najpomembnejše je, da se stvari predhodno, preden pridejo na delavski svet, dobro preštudirajo in gradivo dobro pripravi, ker le tako lahko delegati v delavskem svetu kva-



razgovor za urednikovo mizo — razgovor

Mislim pa tudi, da moramo strokovnim službam, ki gradivo pripravljajo prav tako zapustiti, saj so oni zadolženi, da spremljajo zakonodajo in ostale stvari, ki jih mi, delavci v proizvodnji, ne moremo spremljati.

Opozoril bi še na nekaj:

Ko se sestaja kolegij, na katerem se obravnavajo najpomembnejše stvari, oz. problemi v delovni organizaciji, bi nujno morali vabiti vsaj predsednika delavskega sveta delovne organizacije, če že ne predsednika delavskih svetov temeljnih organizacij. Tako bi bili s problemi veliko bolj seznanjeni in bi lažje sprejemali odločitve, ki jih kolegij predlaga oz. sprejme. Taka oblika je že obstajala in bi veljalo to ponovno vpeljati.

Če pogledam še malo nazaj v preteklost, ko sem bil tudi član samoupravnih organov, lahko ugotavljam, da delavski svet sedaj nima več take vloge kot jo je imel pred leti.

Vse preveč je stvari, ki niso tako pomembne, pa jih moramo obravnavati na delavskih svetih, za res zelo bistvene »naše« probleme pa velikokrat zmanjka časa, ali pa se ne rešujejo na ustrezen način. Zaradi tega mnoge probleme rešujemo na delavskih svetih šele takrat, ko je že prepozno in se ne da več kaj pametnega skleniti.

Valentin NOVAK:

Pri vsem tem pa razmišljamo o tem, zakaj je med delavci vedno več malodušja in nezainteresiranosti. Mislim, da za tako stanje niso krivi samo delavci sami. Tudi vodilni in vodstveni delavci bi morali misliti na to. Tu bi poudaril, da bo potrebno delavca predvsem dobro informirati, vendar ne samo preko Informatorja, ki je vsekakor dobra oblika

informiranja delavcev, temveč tudi ustno, na oddelčnih sestankih, ki jih je vedno manj.

Vsi vemo, da je problemov vedno dovolj in če bi bili vodilni pripravljeni, da nam bi jih obrazložili, sem prepričan, da bi jih skupno lažje rešili. Tako bi bilo tudi zanimanje večje, hkrati pa tudi odločanje v samoupravnih organih lažje in sklepi boljši.

Na vsak način pa se bo potrebno sestajati pred sejami delavskega sveta, ko bomo delegati dobili gradivo in zadeve obravnavati ter oblikovati stališča, ki jih bomo nato zastopali na seji. Na tak način bi lahko pri sprejemanju odločitev sodelovalo več ljudi, kar je tudi namen delegatskega sistema.

Še enkrat pa poudarjam, da bi morali imeti mesečne oddelčne sestanke, na katerih bi nas vodja TOZD ali pa kdo drug seznanil z uspehi in problemi. Tako bi morali narediti vsaj pri periodičnih obračunih, ker nam samo številke, ki so napisane v Informatorju, ne povedo veliko, ker niso obrazložene.

Na tak način bi resnično morali človeka približati odločanju.

Anton KOLENC:

Kar zadeva informiranje ne bi mogel trditi, da je informacij premalo.

Kdor bo zainteresiran, bo na primer Informator tudi prebral, če pa zainteresiranosti ni, tudi takrat ne bo zainteresiran, če mu informacijo posreduješ na kakšen drugačen način. Strinjam pa se s tem, da bi bilo potrebno vsaj največje probleme, s katerimi se srečujemo, ljudem pojasniti, ne glede na čas — ali je to mesečno ali tromesečno, temveč takrat, ko problem nastane in ko se ga še da reševati.

Nejko PODOBNIK:

Prav gotovo imajo družbenopolitične organizacije pri razvoju samoupravljanja pomembno vlogo, ki jo v zadnjih letih poizkušajo bolje opravljati kot so jo prejšnja leta. Tudi sindikalna organizacija si vedno bolj prizadeva za to. Kako bi sindikalna organizacija in tudi druge DPO lahko vplivale na to, da bi se samoupravljanje še bolj razvilo?

Valentin NOVAK:

Če predvsem strokovne službe ne bodo zmogle med delavci ustvariti nekega zanimanja in zainteresiranosti, tudi sindikalna organizacija ne bo mogla uspešno delati. Vendar lahko opazimo, da je

med ljudmi vedno več živčne napetosti prav zaradi norm, zato vsak misli le še na to, koliko bo zaslužil in kakšne so nepravilnosti pri nagrajevanju, za druge stvari pa že ni več zanimanja.

Anton KOLENC:

Sindikat v naši družbi vsaj do sedaj ni zavzemal pravega stališča in delal tako kot bi moral. Zavedati pa se moramo, da smo vsi samoupravljalci tudi člani osnovne organizacije sindikata. V zadnjem času pa se sindikalna organizacija res ukvarja s tistimi stvarmi in rešuje tiste zadeve, za katere so zadolženi in tu je videti občuten napredek. Je pa seveda še precej stvari, v katere bi se morala sindikalna organizacija še bolj poglobiti, to je predvsem tisto, kar zadeva neposredno delavca (zdravstvo, zaščita invalidov, ipd.).

3. Katere probleme v vaši temeljni organizaciji (DO) bo brez dvoma nujno reševati v tem mandatnem obdobju?

Valentin NOVAK:

Najprej se bo seveda potrebno potruditi, da bodo delavci postali bolj zainteresirani, kar je prav gotovo zelo pomembno.

Brez dvoma bo v tem stabilizacijskem obdobju potrebno na tak način reševati vsaj najvažnejše probleme. Dosledno bo potrebno izvajati stabilizacijske ukrepe, ki smo jih sprejeli in posvetiti večjo pozornost medsebojnemu sodelovanju.

Večjo pozornost bo potrebno posvetiti tudi kadrovski politiki v delovni organizaciji, ker ugotavljamo, da so se tu delale velike napake, ki se pokažejo šele kasneje. Tu bi poudaril predvsem način zaposlovanja in sicer, da delavka z osnovno šolo dela v pisarni, oz. odhajanje kvalificiranih delavcev na režijska delovna mesta.

Opozoriti velja tudi na to, da na primer za mojstre, ki so v glavnem starejši, nimamo primerne zamenjave z mlajšimi usposobljenimi ljudmi, isto velja tudi za ostale delavce, ki jih bo kmalu veliko odšlo v pokoj.

Anton KOLENC:

Vedeti moramo, da je naša industrija takšna, da bo vedno težje dobiti primerno usposobljene ljudi. Ali se kdo vpraša, zakaj strokovnjaki, ki pridejo iz raznih šol, tako hitro silijo iz naše delovne organizacije? O tem bi kazalo razmisliti!

Valentin NOVAK:

Gledati bi morali tudi na to, da bi mlajši, ki imajo še dovolj moči, delali na normiranih delovnih opravilih in tisti, ki imajo že 30 let delovne dobe na lažjih delovnih opravilih.

Anton KOLENC:

Vedeti pa moramo, da se s tem reši en problem, velikokrat pa ustvari drugega na tak način. Tudi na takih delovnih mestih je velikokrat potrebna doslednost in primerna strokovna usposobljenost.

Mislim tudi, da bo bolj potrebno spoštovati plansko disciplino. Vendar potem spet nastajajo problemi, ko so s stabilizacijskimi ukrepi nastali tudi težji pogoji pri nabavi raznih materialov, zato se bo verjetno dogajalo, da bomo morali probleme zaradi nepravilnih dobav materialov reševati kakor bomo vedeli in znali. Zato bo nujno potrebno vzpostaviti še boljše odnose s surovinarji.

Poznamo dve vrsti problemov, in sicer takšne, ki nastajajo zunaj in vplivajo na naše poslovanje in takšne, ki jih sami ustvarimo. Predvsem slednje bo potrebno čimbolj uspešno reševati znotraj DO, medtem ko bomo na zunanje lahko vplivali le še z boljšim povezovanjem in kolikor mogoče velikim prizadevanjem naših strokovnih služb.

Na primer, ko izbiramo nek model, se premalo vprašamo, ali imamo za realizacijo dovolj sredstev, ali nam bo uspelo dobaviti dovolj kvalitetnega ali ustreznega materiala, ipd.

Pogosto uvajamo tujo tehnologijo, nimamo pa ljudi, da bi to dobro izvajali. Gre za povezave med službami, predvsem, ko gre za zahteve po nekem modelu in našimi realnimi zmoglostmi v proizvodnji.

Jože JUSTIN:

Ko pomislim na probleme, ki jih bomo morali reševati v tem mandatnem obdobju, bi v okviru DO omenil delovno disciplino, ki ji bo treba posvetiti več pozornosti in glede tega tudi nekaj ukreniti. Tudi o službenih potovanjih bi lahko marsikaj rekli; veliko ljudi potuje, dostikrat grejo na pot sami in menim, da bi marsikdaj lahko kakšno pot združili in prihranili pri stroških.

Anton KOLENC:

V zvezi s službenimi potovanji bi poudaril, da bi morali od vsakega, ki potuje predvsem

(Nadaljevanje na 12. strani)





razgovor

Kako ustvarjamo



Plastika tokrat od blizu

V prizadevanju, da bi spoznali težnje in probleme delavcev temeljnih organizacij še ostali delavci Alpine, smo se tokrat pogovarjali z delavci TOZD Plastika, ki so nam osvetlili marsikak pereč problem, nakazali rešitve, hkrati pa kritično spregovorili tudi o sodelovanju znotraj delovne organizacije, da bi s skupnimi močmi ustvarjali več in bolje.

Da bi prodrli prav v bistva različnih vprašanj in težav smo povprašali najprej za mnenje nekatere delavce v proizvodnji plastike.

Kaj menijo?

Jakob JELOVČAN:

Mislim, da mi je vsaj v grobem znana planska usmeritev naše temeljne organizacije,



Jakob Jelovčan iz Plastike



kjer naj bi imela smučarska obutev še posebno prednost.

Glede izvoza naj bi nadaljevali približno isto smer, vem pa da se pojavljajo problemi surovin, deviz in podobno. Prav gotovo bo treba vse take zadeve predvidevati še naprej in res ustrezno ukrepati.

Delovni pogoji prav gotovo niso najboljši in tudi pri tem bo treba marsikaj urediti. Tudi med nami kot sodelavci ni vedno tako kot bi moralo biti, tako da včasih nima smisla niti kaj predlagati.

Mislim da bo treba pri nas izboljšati pripravo dela, predvsem pa tudi vzdrževanje strojev in naprav, saj je vedno več stvari, ki ovirajo delo, slabšajo kakovost in vnašajo slabo voljo med nas.

Boža PIVK:

Norma na obrezu je kar visoka. Kljub temu tu in tam še utegnemo opaziti slab izdelek, na kar opozorimo mojstra. Včasih me moti, da pride do zastojev kar nenadoma, kar kaže, da nimamo dovolj dobro planirano proizvodnjo in vse tisto, kar omogoča, da proizvodnja nepretrgano teče.

V zvezi z delovnimi pogoji bi povedala še, da nas pogosto tare vrtočlaviča, posebno ob ponedeljkih, prepih, nered, itd.



Boža Pivk na obrezu v Plastiki

Nada LESJAK iz barvarne:

Tole delo človeka včasih res izčrpa. Veliko je treba stati in hoditi, hlapi pa tudi niso prijetni.

Pri delu poizkušam napraviti čimmanj škarta, da je moj uspeh in uspeh temeljne organizacije boljši. Sicer mi pa nadaljnja usmeritev plastike ni kaj prida znana.



Nada Lesjak iz barvarne

Bernard BOŠKO:

Na tem delu delamo tudi ponoči. To je izredna obremenitev za človeka. Kar pa zadeva delo mislim, da bi morali drugače urediti tudi evidenco škarta pri tem delu, saj izračuni kažejo, da v obliki stroškov izgubimo veliko, če zmeljemo na primer kar precej kvalitetno šalo. Mislim, da bi morali kontrolorji pomisliti ali je res treba šalo zavreči ali ne, saj so včasih za to vzrok le malenkostne napake, ki kupca sploh ne bi motile.

Janko VIDMAR pa je pripovedoval:

Na vrtljakih, pravijo delavci, pride od 15 podplatov, ki jih dajo v škatle, do kontrole le 10—12. Izgubljeni pari pa se delavcem pripisujejo kot škart. Potrebno bi bilo, da bi vsi podplati, če tudi slabše kvalitete, pripotovali do konca, s tem da jih na primer na obrezu ne bi obrezali, v barvarni pa ne obarvali. Tako bi se na koncu videlo na katerem delu proizvodnje je prišlo do škarta.

Menim tudi, da se tehnologi premalo zanimajo za proizvodnjo in jo premalo spremljajo.

Zanimive so tudi nekatere druge pripombe delavcev, kot na primer: Precej škarta se baje napravi na račun mase, ki jo uporabljamo preveč svežo. Le-ta mora nekaj dni ležati v

na daljše poti, sejme, obiske ipd., zahtevati poročilo, oz. o razgovorih in vtisih obvestiti samoupravne organe.

Poudaril bi še to, kadar se odloča o daljših potovanjih, obiskih sejmov, bi morali res razmisliti, kdo je tisti strokovnjak, ki naj potuje. Da se ne bi zgodilo, da bo potoval tisti, ki s stvarjo ni seznanjen in ne more odločati o tistih stvareh.

Previdni pa bomo morali biti pri tem, da potovanje ne bomo omejevali, če bi s tem lahko nastali večji stroški, kot če bi nekdo nekam potoval in tam sprejel pomembne odločitve za delovno organizacijo.

Stanko Knežević, predsednik delavskega sveta, namestnik poslovodje iz Reke:

V delavski svet sem izvoljen prvič in mislim, da bomo kljub temu sposobni delati in odločati kot delegati nekih delovnih sredin. Seveda je to odvisno od naše zainteresiranosti in usposobljenosti. Nič manj pomembno tudi ni, da je samoupravno dogovarjanje dobro organizirano, da je v naprej znan dnevni red in da je gradivo razumljivo in v grobih obrisih osvetljuje problem, ki ga bo delavski svet obravnaval.

Veliko pozornost pripisujem tudi sodelovanju družbenopolitičnim organizacijam, ki pa bo moralo biti še večje in stalnejše.

Kar zadeva problematiko Alpine, pa sodim da bodo rezultati poslovanja mnogo boljši, če bomo dosegli, da bo proizvodnja dobro pripravljena, da bo tekla nepretrgoma, da bodo izdelani res taki čevlji, kot so modeli.

Večjo pozornost bi kazalo posvetiti tudi boljšemu izkoristku strojev. Predvsem pa menim, da je boljše da napravimo manj — pa tisto kakovostno.

Kar zadeva sodelovanje med delavci prodaje in ostalimi delavci, mislim, da bi veliko vlogo morali odigrati vodje rajonov, ker so pogosto v trgovinah, hkrati pa so v stiku tudi z delavci v proizvodnji.

Na startu nove etape smo. Izvolili smo samoupravne organe. Marsikdo se še lovi, drugi imajo že obilo izkušenj. Torej stopamo na pot odgovornega samoupravnega delovanja različno usposobljeni in tudi različno zainteresirani. Prav gotovo pa nas premajhna začetna usposobljenost ali morebitne slabe izkušnje ne smejo ustaviti. Delegati morajo skupno z ostalimi delavci voditi naše temeljne organizacije in delovno organizacijo čimbolj pametno in pošteno. To pa bomo dosegli, če bodo na eni strani strokovnjaki pripravili prave predloge, mi pa se bomo predvsem pametno dogovarjali. Vsi skupaj pa bomo morali biti pri izvajanju dogovorjenega bolj dosledni.



Kako ustvarjamo



Bernard Boško pri izdelavi šal

cisterni, da se ustali in potem je šele primerna za vplivanje. Seveda pa na to vpliva tudi neredna dobava mase.

Postavlja se vprašanje, zakaj delovno opravilo vodenje programa plastike ni zasedeno, čeprav bi bilo to nujno potrebno.

Tržišče bo treba raziskovati tudi s te plat, iskati perspektive itd.

»Osnovni poudarek je v zadnjem času zmanjšanje škarta, za kar poizkušajo uvajati tudi posebna spodbudna merila nagrajevanja«, pravi Slavko Kristan in nadaljuje:

»Tehnološki škart je za posamezen artikel določen kar na splošno. Upoštevati pa bi bilo potrebno vsakodnevno situacijo, na primer kakšna je masa, zato pa bi morali tehnologi spremljati delo na obeh izmenah«.

Kako pa bomo reševali teleta pripombe?

V hali je preslab zrak, posebno še ob čiščenju form ob vrtljakih ali ob čiščenju izocionata. Sokovi, ki jih zato

dobivajo, problema nikakor ne morejo rešiti.

Delavci na vrtljakih se tudi pogosto sprašujejo, zakaj ne dobijo boljših cunj za brisanje form, ker so te pogosto neuporabne. Razumljivo je, da niso poceni, vendar je škoda še večja, če forme ne obrišemo v redu.

Delavci, ki delajo skupaj, se baje kar dobro razumejo. Mojstrom pa zamerijo, ker njihovih predlogov ne upoštevajo ali jih ne posredujejo vodilnim delavcem. Vsekakor se mnenja delavcev v neposredni proizvodnji premalo upoštevajo.

Zanimiv pogovor je tekkel tudi okrog kontrole izdelanih podplatov. Včasih so imeli medfazno kontrolo, za katero pa so ugotovili, da ni potrebna, oz. da jo lahko opravljajo na drug način.

Ivan URŠIČ — kontrolor:

Največ škarta je na vrtljakih. Na obrezu je škart večji pri uvajanju novih ljudi ali novih artiklih. V barvarni pride do

škarta, če na palicah za obešanje podplatov ostaja stara barva. Tudi pri šalah je precej škarta, škartirani izdelki pa se lahko zmeljejo in vse skupaj gre v ponovno predelavo. Seveda je za to potrebno precej dodatnega dela in stroškov.

Seveda nas je zanimalo, kaj ob vseh teh problemih in vprašanjih menijo nekateri vodstveni in vodilni delavci ter predstavniki sindikata in samoupravnih organov.

Stanko MRLAK:

Mislim, da so v plastiki štirje glavni problemi: prvi je prostor za skladiščenje šal in drugih materialov, drugi problem je vzdrževanje, ki ni še v redu urejeno, saj bi moralo biti na vsaki izmeni, ali pa vsaj dežurni, ki bi bil na razpolago za odpravljanje morebitnih težav. Naslednji problem je pomanjkanje materiala, kar povzroča mnoge težave.

Mislim pa tudi, da bi bilo potrebno nekako urediti, da bi bil tehnolog prisoten tudi popoldne, da bi lahko sodeloval pri reševanju proizvodnih problemov.



Roman Berčič: lahko bi uveljavili še več za tržišče

Glede delovnih pogojev bo treba tudi kaj napraviti. Meritve so bile opravljene in sedaj bo treba ukrepati.

Vloga strokovnjakov je še vedno premajhna, saj rezultatov ni pravih. Mislim pa, da se trudijo, samo še prakse primanjkuje.



Albin Jesenko je povedal nekaj o vlogi sindikata pri razreševanju problemov

Ko je bilo vprašanje, kako rešujemo probleme, kadar imajo delavci dopust, pa je povedal, da dajemo prednost vrtljakom, ki delajo podplate za izvoz, na te pa prestavimo delavce z drugega nepopolnega vrtljaka.

Albin JESENKO:

Po sindikalni liniji poskušamo sodelovati pri razreševanju problemov v plastiki.

Eno izmed vprašanj je prav gotovo nagrajevanje, ki ga bo treba še izpopolnjevati. To je sicer stvar komisije, vendar bomo svoje predloge dali tudi mi.

Nadaljnji razvoj plastike bo moral biti v bodoče bolj jasen vsem delavcem, tako pa na žalost ne vidimo prave perspektive. Prav gotovo pa bo treba poiskati tako poslovno usmeritev, ki bo več prinašala temeljni organizaciji, prav tako pa tudi delavcem.

Mirko MROVLJE:

Naše poslovne usmeritve niso prvič v krizi. Nekaj podobnega se je dogajalo že pred leti. Prav zato je treba sedaj postaviti jasno in razločno usmeritev, predvsem pa naj

(Nadaljevanje na 14. strani)



Stanko Mrlak in Mirko Mrovlje sta opozorila na mnoge probleme



Kako ustvarjamo

(Nadaljevanje s 13. strani)

velja načelo, če se nekaj domeni, naj to tudi velja.

Pogosto se mi zdi, da nima smisla govoriti, ker se stvari ne spremenijo. Na primer, dogovorili smo se, kje in kako morajo biti vzdrževalci, pa v resnici ni tako.

Poseben problem je, po mojem mišljenju, sodelovanje med proizvodnjo in prodajo. Tega je praktično premalo ali pa nihče nikogar ne posluša.

Tudi v zvezi s strokovnim delom imam pripombe. Stro-

se sedaj še v orodjarni, ki je sestavni del tozda plastike. Tukaj izdelujejo predvsem forme za proizvodnjo obutve, obenem pa tudi forme po naročilu drugim kupcem. Kaj menijo o problemih orodjarne nekateri delavci.

Roman BERČIČ — vodja orodjarne:

Osnovni problem v orodjarni je pomanjkanje delavcev. Mislim, da bo možna v perspektivi delna preusmeritev delavcev iz TOZD Obutev v

Rado JEREB:

Mislim, da je osnovni problem pri razreševanju težav v tem, da stvari le napišemo ali povemo, izvajamo pa ne. Kje je tu odgovornost?

Mislim, da bi v plastiki dosegali boljše rezultate, če bi bili na vseh delovnih opravilih ustrezno usposobljeni ljudje, ki bi znali izkoristiti svoje strokovno znanje in možnosti, ki jih daje tržišče. Torej izbrati ustrezen poslovni program, ga strokovno izvesti in pravilno vlagati v razvoj.

Jože ŠTUCIN — vodja TOZD Plastika:

Naj začnem s pripombami, ki so jih dali delavci v zvezi z delovnimi pogoji.

Prezračevanje smo deloma že uredili, deloma pa bo to urejeno v prihodnje. V zvezi s pomanjkanjem prostora so pripombe povsem upravičene, ker nam res manjka življenjskega prostora. Pred časom smo to deloma že uredili z lesenimi lopami za skladiščenje manšet. Zaloge manšet pa so vedno večje in resnično bo potrebno hitreje rešiti ta problem.

V zvezi z vzdrževanjem menim, da je življenjsko pomembno, da je vzdrževalec vsak trenutek pri roki za manjša popravila, da so na razpolago rezervni deli, ne pa da mojster »lovi« vzdrževalca, včasih celo neuspešno.

Glede sodelovanja tehnologov s proizvodnjo pa menim da so le-ti v proizvodnji veliko večino delovnega časa, da pa je težko doseči, da bi le-ti delali tudi popoldne, saj so delavci skupnih služb in bi bilo to potrebno uskladiti na kolegiju.

Kontrola naših izdelkov, tako vmesna kot končna, je res zelo stroga. Pri tem bo treba analizirati stroške, ki nastajajo ob ponovni predelavi škartiranih izdelkov in dognati ali se to izplača ali ne.

Veliko pozornost bo treba posvetiti tudi dohodkovnim odnosom, finančnemu ovrednotenju vloženega dela posamezne temeljne organizacije, ne pa tako kot to delamo sedaj. Prav gotovo se ne bomo smeli



Jože Štucin je zaključil pogovor

zapirati vsak v svoj krog, zlasti težave bomo morali uresničevati s skupnimi močmi.

V zvezi s perspektivo razvoja je bilo že dosedaj marsikaj povedano. Mislim, da so stvari razmeroma jasne, seveda pa bo potrebno izkoristiti vse možnosti, da bomo poslovno čimbolj uspešni.

Pomemben dejavnik v razvoju naše temeljne organizacije je kadrovska vprašanja.

Računamo, da bomo s pomočjo kadrovske službe v prihodnjih letih pridobili dovolj usposobljenih ljudi za dela v plastiki.

Ko govorimo o razvoju, ne smemo pozabiti na takoj imenovani rezervni program, ki smo ga imeli pravzaprav že tudi sedaj. Z vrsto izdelkov za naročnike izven čevljarstva smo dokazali, da smo sposobni izdelati zanimive predmete za industrijo, ki bi te dele potrebovala.

Seveda hitro nastajajo še druga vprašanja, med prvimi, kako narediti vse tisto, kar nam kdo naroči, saj so naše zmogljivosti zelo omejene. Zato trdim, da bomo morali tržišče raziskovati in planirati proizvodnjo na podlagi tržnih potreb. Plastika je dovolj akumulativna panoga in za dolžnost si štejem, da v drugem delu mandata v tej smeri napravimo več.

Toliko vprašanj je še obviselo »v zraku«. Pa kljub temu upamo, da ste začutili osnovni utrip v tozdu Plastika, iskrene namene za napredkom, izboljšavami v proizvodnji, organizaciji, tehnologiji, kadrovanju. Zlasti pa, da je predvsem moč v skupnem, usklajenem planiranju in odgovornem izvajanju nalog.

Zapis pripravili:
Mišo ČEPLAK
Nejko PODOBNIK
in **Brigita GROŠELJ**



Rado Jereb iz orodjarne

kovnjak ni vsak tisti, ki ima diplomu, strokovnjak je tisti, ki nekaj ustvari, ki nekaj res obvlada.

Ob začetku neke proizvodnje bi moral biti znan izračun o vsem, predvsem pa bi morali vedeti, ali bo nekaj, kar gre v proizvodnjo, res tudi možno napraviti, šele potem lahko sklepamo pogodbe s kupci.

Toliko smo naprej izvedeli v proizvodnji izdelkov iz plastičnih mas. Pomudimo

TOZD Plastiko, posebno še, če bomo ugotovili, da to delo prinaša več dohodka.

Naslednji problem je tehnološka priprava dela, ki bo v bodoče morala upoštevati čimveč dejavnikov, ki bodo proizvodnjo pocenili.

Naslednje, kar bo treba še dopolniti, je vprašanje primernega nagrajevanja delavcev. Značaj našega dela je tak, da je pač treba orodje napraviti zelo kvalitetno in do roka. Zato pogosto nastajajo problemi.

Vinko VOLJČ:

Trenutno izdelujem orodje za pete, seveda pa delam, kar pač pride. Mislim, da bi v bodoče morali delo bolj specializirati, s čimer bi dosegli večjo storilnost in tudi boljše kakovost. To bo nujno, če bomo želeli orodjarno res uveljaviti ali pa, če bomo delali za tržišče.

Sigurno bo potrebno v prihodnje vključiti še več ljudi. Toda to ni enostavno, ker je potrebno dosti časa preden se neko v to delo res uvede.

Morda ne bi bilo odveč, da bi se dogovorili tudi za izboljšan način nagrajevanja tega dela.



Vinko Voljč iz orodjarne



Važno je da vemo



Važno je da vemo



Važno je da vemo

Kako reševati vprašanje alkoholizma v združenem delu

Alkoholizem je psihosocialna bolezen, ki ni individualna, ni torej le problem bolnega človeka, temveč je istočasno bolezen njegove družine, njegove delovne organizacije in družbe v celoti. Prave borbe proti alkoholizmu ni. Je ni niti v našem samoupravnem socialističnem sistemu. Borba proti alkoholizmu pri nas se je zožila le na zdravljenje (ponekod je to borba!) posameznih alkoholikov. Statistike kažejo, da je v Sloveniji med 10 in 15 odstotki prebivalcev kroničnih alkoholikov. V škofjeloški občini — kot primer — se jih je doslej zdravilo po oceni samo približno 300 v vseh letih nazaj v Begunjah, na Škofljici, v dispanzerjih in ambulantah. Od teh jih okrog 60 ne pije več, kar je komaj 20 odstotni uspeh zdravljenja, če ne upoštevamo načina in kraja zdravljenja ter vključevanja v klub zdravljenih alkoholikov. Bolj kot teh piškavih 20 odstotkov moti dejstvo, da je v občini približno 4000 alkoholikov, od katerih se jih je v 15 letih zdravilo le 7,5% ali vsak trinajsti.

Kaj napraviti v združenem delu, da bi bil problem alkoholizma in alkoholikov vsaj nekoliko zmanjšan?

Preventivne akcije so običajno uspešne, vendar na področju alkoholizma težko uresničljive. Naštetimo nekatere: prepoved točenja, prinašanja in pitja alkoholnih pijač v delovni organizaciji, kar mora veljati za vse, od direktorja do nekvalificiranega delavca; ne med delom in ne na sestankih in ob obiskih delegacij! Temeljna organizacija naj ne bi sprejemala v delovno razmerje kroničnih alkoholikov, če niso uspešno zaključili zdravljenja in niso vključeni v delo kluba zdravljenih alkoholikov. Naj se kadrovska služba v TOZD ne zadovolji z izjavo, da kandidat ne bo več pil in da se bo zdravil proti alkoholizmu. Preventivna akcija je tudi prepoved točenja alkoholnih pijač pred 7. uro zjutraj, kar ni noben naš izum, saj na Nizozemskem ne točijo alkohola do 17. ure popoldne!

Pri nas ni resnih preventivnih akcij proti alkoholizmu zato, ker od alkohola živi veliko ljudi — od pridelovalcev, predelovalcev, prodajalcev, skladiščnikov — pa vse do občin, kamor se stekajo denarji iz davkov na promet z alkoholnimi pijačami. Manjša potrošnja bi vse našete prizadela.

Kadar pa se že pojavi pri človeku bolezen, jo je potrebno zdraviti — kolikor moremo in znamo. Alkoholizem je bolezen in alkoholik je težak kronični bolnik, vendar le z manjšim upanjem na uspešno zdravljenje. Od kod pesimizem? Iz naših izkušenj! Alkoholik se nikoli ne odloči po-

vsem prostovoljno za zdravljenje. Vedno je pri odločitvi potrebna neka sila, nek pritisk. Tak pritisk nanj lahko napravijo družinski člani, predvsem zakonski tovariš ali otroci, manj uspešno pa starši. Na alkoholika lahko močno vplivajo tudi v delovni organizaciji. Zato vemo, da je malo upanja na uspešno zdravljenje pri samskem alkoholiku, posebno, če ni v delovnem razmerju. Tudi s strani zdravstvene službe bi morali kroničnemu alkoholiku na primeren način odločno svetovati zdravljenje, kar pa žal ni ravno najbolj pogost pojav.

Kdaj alkoholiku svetovati, oziroma ga prisiliti, da se odloči za zdravljenje?

Če bomo čakali, da bo telesno in duševno odvisen od alkohola, ko niti ni več sposoben za delo, bo uspeh zdravljenja in celovite rehabilitacije vprašljiv. Torej je pravi čas za zdravljenje, takoj ko smo opazili prve znake odvisnosti. To opazijo najprej svoji doma ali pa trezni sodelavci in predpostavljeni v delovni organizaciji. Tam, kjer se popiva na delu in kjer je v to razvado vključen tudi mojster, pač ne smemo pričakovati uspešnega reševanja problema alkoholizma in alkoholikov. Poznani so že zgodnji znaki zasvojenosti: zmanjšanje delovne uspešnosti, odsotnost z dela ob ponedelkih in dneh po prejemu osebnih dohodkov, pogoste poškodbe na delu in na poti na delo, rad ga zvrne kozarček, čez čas pa tudi več, posebno v družbi, ne druži se s treznimi sodelavci, za »zalivanje« izrabljuje vsako priložnost, pa naj bo ta vesela ali žalostna, uspeh ali neuspeh. Ko

se zasvojenost pogloblja so tudi znaki bolezni očitnejši: zaprtost obraza, tresenje rok, ne more brez pijače zjutraj in med delom, slabosti, izostajanja z dela po več dni in podobno.

Zdravnik, ki alkoholiku opraviči izostanek z dela zaradi popivanja — čisto tudi za več dni nazaj — napravi težko strokovno napako, kajti v lažnem usmiljenju, da bi alkoholik ne izgubil dela, mu povzroči samo poglobitev bolezni in odvisnosti. Enako napravi napako mojster, ki alkoholiku za nazaj odobri redni ali letni dopust ali pa mu omogoči doprinos manjkajočih ur. Prav tako napravi napako zakonski partner, običajno žena, ki skriva pred vsemi resnico, da je zakonski partner alkoholik.

Kako prisiliti alkoholika, da se bo odločil za zdravljenje?

Samo naštetih napak ne smemo delati, pa bomo uspeli v večini primerov: zdravnik naj alkoholiku ne odobri bolniškega dopusta. Obrazloži naj mu vse strahote zasvojenosti, opozori naj ga na možnost komplikacij, okvaro jeter, srca živčevja. Pokaže naj mu odprta vrata, ki vodijo v boljše življenje, to je zdravljenje.

Socialna ali kadrovska služba v delovni organizaciji naj z uvedbo ustreznega disciplinskega postopka doseže pri alkoholiku, da mu preostane ena sama možnost, to je zdravljenje. Težko je razumeti, da v lažni skrbi za sodelavca marsikje dopustijo, da prihaja na delo opit, kot da ne bi poznali številnih primerov ko se je tak delavec pri delu hudo poškodoval ali celo izgubil življenje.

Se zavedajo predpostavljene, kakšno odgovornost prevzemajo na svoje rame s takšno popustljivostjo? Delavci trdijo, da se je doslej pritiskalo samo na tiste, ki delajo v proizvodnji, ostali pa so bili nedotakljivi. To je velika napaka, kajti še bolj je v združenem delu čutiti slabe posledice pijanega predpostavljenega ali vodilnega kot pa delavca v proizvodnji. Torej velja odločno ukrepanje pri vseh, ne glede na izobrazbo in položaj.

Kako ravnati, ko se je delavec odločil za zdravljenje?

V združenem delu se ustrežna služba poveže z dispanzerjem

za mentalno zdravje in neurologijo, kjer se bodo dogovorili za dispanzerski način zdravljenja v skupini, ki jo vodi dr. E. Repolusk ob pomoči medicinske sestre in socialnega delavca. Skupina se sestaja ob ponedelkih ob enajsti uri v večnamenskem prostoru v Zdravstvenem domu Škofja Loka. Zdravnik bo odločil, če je mogoče v izjemnem primeru potrebno krajše začetno zdravljenje v bolnišnici. Obisk v skupini je obvezen in zdravljeneec sme manjkati le, če je vzrok resen in neizbežen. Delovna organizacija ga pri obiskovanju skupine ne sme ovirati, nasprotno, celo sodelovati mora po svojih močeh. Skupinsko zdravljenje je najcenejše za alkoholika, delovno organizacijo in družbo v celoti, ker ni spremljano z bivanjem v bolnici in delavec ni v bolniškem staležu, ni odstranjen z dela in iz družine.

Kako sodeluje delovna organizacija pri zdravljenju?

O pritisku, oziroma vplivu na odločitev kroničnega alkoholika za zdravljenje sem že omenil. Za zdravljenje pripravi socialno kadrovska služba poročilo o obnašanju alkoholika v delovni organizaciji, o delovni uspešnosti in o disciplinskih prekrških. Ta služba tudi poišče enega od delavcev, ki sodeluje pri zdravljenju, če alkoholik nima primerne družinskega člana. Pri mojstru ali drugem delavcu alkoholik med zdravljenjem dobiva vsak dan Tetidis tablete, ki mu pomagajo pri premagovanju zasvojenosti. Če pri zdravljenju sodelujejo družinski člani, potem predstavnik delovne organizacije obišče skupino, kjer se njihov delavec zdravi, le občasno, mogoče enkrat mesečno. Ustrezna služba tudi poskrbi, da delavca ne silijo več k pitju alkoholnih pijač pri delu in da ga sodelavci zaradi zdravljenja ne ponižujejo ali celo ovirajo pri delu.

In kakšne naloge so pred združenim delom po končanem zdravljenju njihovega delavca?

Najpomembnejše je, da ga sproti opozarjajo, v prvem letu pa tudi kontrolirajo, da redno obiskuje najbližji klub zdravljenih alkoholikov in ga z razporeditvijo na delo ne ovirajo pri obiskovanju (Nadaljevanje na 16. strani)



Važno je da vemo

Važno je da vemo

Važno je da vemo



Irma Dolenec, referent za delovna razmerja

kadrovške novice

V mesecu marcu in v začetku aprila je nastopilo delovno razmerje 19 delavcev, prenehalo pa je z delovnim razmerjem 11 delavcev.

V TOZD Obutev Žiri, v obratu Rovte so nastopili delovno razmerje: Ivana Jereb, Martina Jereb, Marija Lukančič, Marija Jereb, Katarina Jereb, Marija Bedrač, Valerija

Ambrožič, Marija Jurca, Vanja Albreht, Gabrijela Treven, Frančiška Tušar in Tončka Poljanšek. Franc Štremfelj je nastopil delo v sekalnici. V TOZD Prodaja so sklenili delovno razmerje: Dragica Kričković v prodajalni Beograd 1, Pavica Bagarič in Dragica Božan v prodajalni Slavonski Brod 1 ter Eva Veleski v prodajalni Subotica.

V delovni skupnosti skupnih služb sta z delom prenehali Štefka Oblak in Marija Tratnik, v TOZD Gorenja vas je z delom prenehala Nika Kržišnik. Z delom so prenehali Marija Stipanič in prodajalne Osijek, Edvard Mraz iz prodajalne Kranj, Zora Cvijanović iz prodajalne Travnik, Eva Veleski iz Subotice in Stanislav Mlinar iz odprtega oddelka. V TOZD Obutev Žiri so prenehali z delom Franc More, Alojzija Kopač in Ljudmila Justin.

Našim dolgoletnim sodelavcem Francu Moretu, Alojziji Kopač in Ljudmili Justin želimo ob odhodu v pokoj čimboljšega počutja v krogu domačih, predvsem pa mnogo zdravlja.



Venčeslav Mrlak v razgovoru z direktorjem

Kako reševati vprašanje alkoholizma v združenem delu

(Nadaljevanje s 15. strani)

kluba. Prav tako morajo pomagati delavcu, ki je na rehabilitaciji v klubu, da s svojim delom ponovno vzbudi zaupanje sodelavcev in da ima možnost napredovanja in prevzemanja odgovornejših, boljše nagrajenih nalog in opravil. Rehabilitacija po osnovnem skupinskem zdravljenju, ko mora zdravljene alkoholik redno obiskovati klub, traja najmanj poldrugo leto, bolje pa še več, celo tri leta. V vsem tem času skrb delovne organizacije za svojega delavca ne poneha.

Namesto zaključka kaže poudariti, da je redno in resno

delo vsakega zdravljenega alkoholika v klubu zdravljenih alkoholikov osnova in porok za uspešno ozdravljenje. Zato je posredno tudi naloga združenega dela, da po svojih močeh podpira delo klubov in jim s tem omogoča obstoj. Dokazano je, da najuspešneje in najdlje ali sploh doživljenjsko preneha s pitjem tisti zdravljene alkoholik, ki se vključi v delo kluba, kajti delo v klubu navaja člane na normalno aktivno življenje, na dolžnosti v skupnosti in preko dela samoupravnih teles v klubu na izpolnjevanje samoupravnih dolžnosti v združenem delu in krajevni skupnosti.

Dr. Tone KOŠIR



Alojzija Kopač in Ljudmila Justin se poslovljata

Otroški dodatki v letu 1980

Zveza skupnosti otroškega varstva je na svoji zadnji seji potrdila nekatere spremembe v zvezi z otroškim dodatkom. Poudariti velja, da se tokrat ni spremenila višina otroških dodatkov, ampak so se sprostili dohodkovni pogoji; izdatneje v prvi in drugi dohodkovni skupini in nekoliko manj v tretji in četrti. Tako dobijo sorazmerno več pomoči otroci

iz družin z nižjimi dohodki. Družinam z nižjimi osebnimi dohodki so se otroški dodatki povečali lani novembra, sedanja sprememba dohodkovnih pogojev pa bo povzročila manjša gibanja med dohodkovnimi skupinami, nekateri manj ogroženi pa bodo verjetno izpadli.

Otroški dodatki bodo torej po 1. maju 1980 taki:

Mesečni dohodek na člana družine	dodatek za prvega otroka	dodatek za vsakega naslednjega otroka
do 2.200 din	510 din	630 din
od 2.200 do 2.600 din	440 din	550 din
od 2.600 do 3.200 din	260 din	340 din
od 3.200 do 3.900 din	210 din	280 din

Pravico do denarne pomoči imajo tudi telesno in duševno prizadeti otroci, in sicer 320 din mesečno, ter 150 din mesečno otroci, ki imajo edinega hranilca.

Istočasno je bila potrjena tudi sprememba o opremi za novorojenčka. Tako poslej starši ne bodo več izbirali med denarjem in zavitek za novorojenčka, ampak bo samo

zavitek. Zavitek z najnujnejšo opremo za novorojenčka lahko mati dobi že dva meseca pred pričakovanim porodom, z dvigom zavitka pa ne sme odlašati dlje kot tri mesece od otrokovega rojstva. To je razumljivo, saj otrok rabi oblačila že prve mesece življenja, pozneje jih tako preraste.

Jernejka Trček



Pred sezono je treba šotore seveda pregledati



Takole, ko obiskujem naše rojake, šele spoznavam, koliko je bilo pravzaprav nekdanjih prešernovcev. Tudi Franc Gregorač je med njimi.

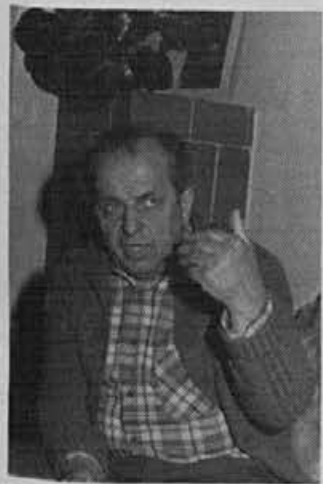
Seveda, pričelo se je podobno kot drugje. Stevilna družina in poklic. Za razliko od mnogih Žirovcev, se je Franc odločil in odšel za mesarja v Maribor. To pa po ovinkih, saj je odšel iz Žirov že z osmimi leti, to je leta 1930 na Štajersko v Zgornjo Poljskavo služiti za pastirja. Ko pa je odrasel kratkim hlačam, je šele odšel v Maribor.

Kasneje je odšel v Ljubljano v Dravljje.

»Doživel sem žalostni propad stare Jugoslavije in tega se spominjam zelo dobro. Z bratom sva po tem času delala v Nemčiji v Lienzu, v Tirolah, tja do junija 1943, ko sva se vrnila v Jarčjo dolino, kjer smo nekdanje stanovali.

Sredi junija sva tedaj odšla v žirovsko četo.

Preživeli smo žirovsko hajko. Iz tistih časov se dobro spominjam Mrlakovih ajdovih žgancev po štirih dneh stradanja in še marsikaj.



Ostal je prešernovec in doživel mnoge akcije te udarne enote. Leta 1944 je bil tudi ranjen, kasneje pa je s tretjim bataljonom brigade odšel na Gorenjsko, kjer je poim nastal jeseniško-bohinjski odred. V začetku leta 1945 je od tu peš odšel v Mežico, v šolo za obveščevalce, kar 12 dni je trajala tista pot.

»Bil sem med prvimi, ki so po dolenski cesti prikorčili v Ljubljano. Sprejem, nas osvoboditeljev, je bil nepozabljen. Ljudje so bili navdušeni in mi seveda tudi.



Po vojni sem ostal v JLA. Najprej smo bili leta 1948 na Črnem vrhu nad Idrijo. Če danes pripovedujem, mi nihče ne verjame, da smo tedaj jedli kot kamen trd kruh.



Službeno sem bil od tedaj v mnogih krajih po Jugoslaviji, na koncu 12 let v Bački Topoli, kjer sem bil leta 1966 tudi upokojen.

Stene dnevne sobe upokojenega podpolkovnika krasijo fotografije iz časov tik po vojni. To so njegove fotografije in fotografije z bratom, vse v vojaških, oficirskih uniformah. Pozanimam se, kako je z odlikovanji, ki visijo na prsih. »Najbolj mi je pri srcu orden za hrabrost«, meni mirno Franc in prav nič več ne govori o tem, kakor da ni pomembno.

Malokdaj se v naši rubriki pogovarjamo z oficirji. Prav zato povprašam, kaj meni on o razmerah v svetu. »Obe velesili ne bosta tako kmalu pozabili kaj sta«, kratko odreže.

Sedaj Franc Gregorač živi v Škofji Loki. Tu in tam ima tudi zveze z žirovskimi borci in pravi, da bi bilo dobro, da bi se kdaj srečali. Zanimivo bi bilo — pa tudi koristno verjetno.

Tekst: Nejko Podobnik
Foto: Brigita Grošelj

Od tu in tam

Od tu in tam

Pospravili smo tekaške smuči



Z Marcialonge, kjer je nastopil tudi Stane Stanovnik

Za nami je bogata sezona množičnih prireditev v smučarskem teku. Žal smo bili zaradi pomanjkanja snega prikrajšani za dvojne tradicionalnih in najbolj množičnih tekmovanj — Trnovski maraton in Bloške teke.

Nad deset znanih in manj znanih množičnih prireditev se je zvrstilo v najrazličnejših delih naše ožje domovine.

Za udeležbo na teh prireditvah je potrebno plačati štartnino v višini od 100 do 150 din za smučarja. Kljub temu, da organizatorji zelo radi poudarjajo, da je to zelo majhen znesek, se včasih ne moremo znebiti vtisa, da jim je več do zaslužkarstva, kot pa da bi nas zadovoljili z organizacijo prireditve. Izgleda pa, da se bodo stvari naslednje leto v večji meri uredile.

Prvih tekmovanj smo se udeležili decembra, in sicer Teka mrtvega bataljona na Pokljuki in Bloških tekov še za sezono 78/79. V svojih kategorijah smo posegli malodane v sam vrh med množico neznanih in znanih tekačev. Ta mesec smo priredili tudi teke na domačem terenu pod pokroviteljstvom naše Alpine. Januarja smo tekli Po stezah partizanske Jelovice, na Dupljskem maratonu ter na Marcialongi v Italiji in Dolomitskem teku v Avstriji. Februarja in marca so si sledili teki v Mrkoplju, Tek treh dežel, Poključski tek na 50 km in Tek na Vršič.

Naši uspehi so še naprej ostajali odlični, saj se med več stoglavo množico tekačev rekreativcev in tudi reprezentantov nismo izgubili. Se več. Naši najboljši so pritekli med prvimi 20 do 40 mesti. Barve naše delovne organizacije smo zastopali tudi na prvem tekmovanju v smučarskih tekih na Šušariadi in občinskem sindikalnem prvenstvu.

Z našimi modrobelenimi dresi in z velikim znakom Alpine na hrbtu smo si najboljši zagotovili tudi pravico štarta na množičnih prireditvah celo v prvi vrsti, saj med tekači velja nenapisano pravilo, da slabše in nepoznane tekmovalce iz te vrste izrinejo ali pa jih kratkoma postavijo nazaj. In še celo več. Sprejmejo nas medse, četudi je ta prva vrsta že zasedena. V Alpina dresih tečemo že drugo sezono. Tako uspešno zastopamo našo tovarno na samem bojnem polju in si želimo, da bi bili deležni te podpore še naprej.

Čeprav smo pospravili tekaške smuči, pa ne ostanimo do novega snega pasivni. Vsaj enkrat ali dvakrat tedensko naredimo daljši sprehod ali nalahno tecimo, saj bi bilo res škoda pustiti vse, kar smo si pridobili v teh zimskih mesecih. V svojih vrstah želimo naslednjo sezono imeti tudi čim več privrženecv tega lepega zimskega športa.

Tekaška sekcija

»DELO – ŽIVLJENJE« je glasilo ALPINE, tovarne obutve Žiri, Stara vas 23, n.sol.o., ki ima v svoji sestavi TOZD Obutev Žiri, TOZD Obutev Gorenja vas, TOZD Plastika Žiri, TOZD Prodaja Žiri in Delovno skupnost skupnih služb. Ureja ga uredniški odbor: Stane Čar, Anton Eniko, Srečko Erznovnik, Marija Kastelec, Tončka Oblak, Marta Pivk, Anuška Kavčič — tehnični urednik, Nejko Podobnik — odgovorni urednik. Izhaja mesečno, naklada 1800 izvodov. Fotografije: Brigita Grošelj. Tisk KT Gorenjski tisk, Kranj



Od tu in tam

Od tu in tam

Od tu in tam

Bo premog zamenjal nafto

Bencin in plinsko olje iz premoga. Metanol, kot nadomestek bencinu, iz lesnih odpadkov, žaganja, listja, vej in slame!

Po drugi svetovni vojni je poraba nafte, najcenejši in najbolj pripraven vir energije, skokovito naraščala. Razvoj motorizacije je naraščal. Tudi karbokemija je presedlala iz premoga na nafto, ki je bila bolj priročna. Tako je petrokemija pričela proizvajati iz nafte na tisoče potrošniških dobrin, od plastičnih mas, umetnih vlaken, kozmetike, detergentov, zdravil, barv in voskov do umetnih gnojil in še in še. Parne lokomotive so zamenjale »dizlovke«. Ogromne količine nafte pa smo začeli uporabljati tudi za ogrevanje. Toda pred nekaj leti je zaškripalo. Arabske dežele, glavne izvoznice nafte, so rekle svoje. Cena tega tekočega zlata je poskočila že za petkrat, s tem pa tudi plačilna bilanca porabnic nafte. Ker kljub podražitvi tudi tako ni nafte v izobilju, so pričeli to dragoceno tekočino iskati v severnem morju, ob obalah Norveške in drugod. Vendar, kakor druge, bodo tudi te nove odkrite rezerve zadoščale le za kakih dvajset let. Zaloge premoga pa naj bi bile do leta 2000 porabljene le kake 2%.

Toda energetska kriza ni samo ta, ki se je pojavila pred dvema letoma, taka kriza je bila že tudi malo pred drugo svetovno vojno 1939 leta. Takrat je bil bencin v Jugoslaviji le na bone, pa še ta je bil razmeroma drag, cena mu je poskočila celo do 9 din za liter. Pa še ta bencin je bil mešan s 33% špirta. Spominjam se Kunsteljina, ki je svojemu žejnemu Harley Davidsonu poskušal dodajati razne mešanice, malo slabše je vleklo. Pa Filipa Potočnika, ki je avto zagnal z bencinom, potem pa preklapljal na petrolej, malo je pokalo, šlo je pa le. Starejši pa se gotovo še spominjajo kamionov, ki so imeli za kabino plinski generator na oglje, ki so dovažali v Ziri robo za trgovine in material za takratne čevljarske podjetnike.

Se poznam imena teh ljudi, ki so vozili brez bencina, to je bil Mrak iz Loga, Furlan iz Gorenje vasi in Kalan iz Sovodnja. Toda tudi nemški bencin je takrat bil mešan z 10% metanola in 10% bencola.

Že takrat pa so skušali Nemci delati bencin iz premoga, po tako imenovani Fischerjevi metodi. Kemik Lurgi je ta postopek še izpopolnil, Hitlerjevi tehnologi pa so pripomogli, da so Nemci leta 1943 v Porurju v ogromnih proizvodnih obratih pridobili iz premoga 5,7 milijonov ton bencina.

Po drugi svetovni vojni so ta sistem predelave izpopolnjevali v Južni Afriki, takšne »premogovne« rafinerije pa imajo tudi Kitajci in Brazilci, pa tudi v ZDA niso brez njih.

Kako pravzaprav pridobivajo iz premoga bencin?

Po Lurgijevem postopku se v gasifikator nasuje drobno mlet premog, v katerega se pod visokim pritiskom dovaja kisik in vrela para. Plin iz te reakcije se razdeli na lažje in težje frakcije (katran). Lahke frakcije se v katalizatorju razčlenijo, ter v separatorju dokončno razdvoje v težka goriva, bencin in plin.

Mnoge dežele, ki jim primanjkuje nafte že dolga desetletja, premišlujejo kako drag in dragocen bencin zamenjati z nekim nadomestkom. V težkem položaju so še posebej tiste dežele, ki jih pesti pasivna zunanjetrgovinska bilanca, med katere sodi tudi Jugoslavija. Z raznimi ukrepi, kot so bencinski postni dnevi in drugi, skušajo omejiti potrošnjo. Ne samo potrošnjo v petrokemiji in kurjavi s preusmeritvijo na druge vire energije in surovine.

Brazilija je konec preteklega leta uvedla obvezno točenje s 15% mešanice alkohola rastlinskega porekla. Podoben slučaj so uvedli tudi v Nebraski v ZDA, kjer na črpalkah primenijo 10% alkohola. S tem varčujejo bencin, ne da bi to škodilo moči motorja. Brazilci imajo dosti sladkornega trsta in manioka. Proizvodna cena tega alkohola pa je znatno nižja od bencina. Ves proces se odvija na osnovi destilacije.

Za predelavo v metil-alkohol se lahko izkorišča tudi odpadni les žaganje, listje, veje, slama in podobno, vendar ima nekaj manjši izkoristek kot sladkorni trs in manioka.

Tak alkohol je polnovredno gorivo za motorje z notranjim izgorevanjem. Vendar je njegova pogonska moč nekaj manjša od bencina, težje hlapi in ne potrebuje strupenih antide-tonatorjev. Zahteva več kot polovico manj zraka to je 6 x 1

(pri bencinu 14 x 1). Ne zasmrajuje okolice s svojimi izpušnimi plini. Strokovnjaki že poskušajo z ozirom na manjšo moč zgraditi motorje z višjim kompresijskim razmerjem, da bi izenačili moč z bencinskim motorjem. Pravijo, da do prvih primerkov takih motorjev ni več daleč. Med tem časom pa je že tudi prispe-la vest, da je Volks-Wagenu že tudi to uspelo in da menda prvih 15 preizkusnih vozil že vozi.

Jugoslovanski strokovnjaki so že pred več kot petnajstimi leti ugotovili, da je na področju Jugoslavije obilo oljnatih škrljcev in bi se ob petkratni podražitvi nafte šele izplačalo pridobivati iz njih naftne derivate in bencin. Vendar v tej naftni krizi ni o tem ničesar slišati, čeprav je bilo te surovine že na pretek. Pa tudi nahajališča po teh virih niso majhna.

DOBRI STARI PREM OG

Karbokemija se vrača nazaj na procese, ki so bili znani že ob začetku tega stoletja, hkrati

pa kemiki in tehnologi raziskujejo nove metode za preporod in ekonomičnost karbokemije in predelave premoga.

Vodilni svetovni strokovnjaki napovedujejo novo obdobje premogu, kot dragoceni industrijski surovini za pridobivanje brezštevilnih dragocenih proizvodov, ki sta nam jih do sedaj dajala nafta in naravni plin. Karbokemija, je danes že toliko napredovala, da dobimo iz premoga že prav vse reči, ki so se po tej vojni razvili v petrokemiji. Tako so v karbokemiji do sedaj odkrili vrsto procesov, s katerimi iz premoga pridobivajo razne vrste goriv in maziv, umetna gnojila, lake in smole, voske in barve, razstreliva in zdravila, sintetično gumo, katran, svetilni plin, razne alkohole, surovine za kozmetiko, saharin itd.

Kajpak tudi cena črnemu zlatu v svetu že občutno narašča. Po nekaterih podatkih je rezerve premoga na svetu še za kakšnih 140 let ob predvideni stopnji izkoriščanja, med tem ko predvidevajo za nafto ob sedanji potrošnji samo še za kakšnih 15 let, ali morda nekaj več.

Ivan REVEN

Šah

Končalo se je tekmovanje v Gorenjski šahovski ligi, kjer je sodelovalo tudi naše društvo. Tekmovanje v tej ligi je bilo letos zopet organizirano po avelinem premoru. Do te prekinitve je prišlo zaradi že dobro znane reorganizacije sistema ligaških špormih tekmovanj v Sloveniji. Ker pa je to zelo negativno vplivalo na razvoj šaha, zlasti še v manjših šahovskih centrih, je bilo nujno zopet uvesti to tekmovanje. Tega se je dobro zavedala tudi Gorenjska šahovska zveza, zato je k temu tudi pristopila. Upamo, da je s tem to tekmovanje zopet dobilo isto mesto, ki mu v gorenjskem in slovenskem šahu tudi gre.

Očimo je ta prekinitve slabo vplivala tudi na naše društvo, vsaj sodeč po do-seženih rezultatih. Če smo se pred leti borili za sam vrh, moramo letošnje uvrstitve v drugo polovico ubele šteti za delni neuspeh. Res pa je, da je bila letos konkurenca zelo močna. Zlasti sta izstopali moštvu Zvezslepih

in Radviljice, ki sta tudi zasedli prvo oz. drugo mesto. V letošnjem tekmovanju so moštva nastopala v sestavi: štirje člani, ena članica in en mladinec. Za Ziri so nastopali pri članih: I. Capuder, I. Uršič, N. Podobnik, A. Križnar, T. Gorjup, V. Oblak, D. Rabič in T. Eniko. Na mladinski deski sta igrala A. Kopač in J. Rupert, medtem, ko je na ženski deski igrala D. Čadež, ki je med vsemi zbrala tudi največ točk.

Letos sta bila odigrana tudi dva hitropotezna turnirja, medtem ko je bil tretji zaradi lige preložen. Na prvem je zmagal N. Podobnik z 9 točkami. Drugi je bil T. Eniko z 8,5 točke, tretji pa I. Capuder z 8 točkami. Na drugem turnirju pa je zmagal T. Eniko s 13 točkami pred V. Oblakom in A. Kopačem, ki sta zbrala po 12 točk.

Do poletja bodo na sporedu še trije hitropotezni turnirji.

Tone ENIKO